

ISTRSKI TEDNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA ISTRSKO OKROŽJE

LETO I. - Štev. 37

KOPER, 11. novembra 1950

Cena 3 din

V »Bednu slovenske kulture«

Govor šefa jugoslovanske delegacije E. Kardelja v Političnem odboru OZN

O sredstvih za hitro razkrinkanje napadalca

BOMO POKAZALI SVETU, KAKO NAGLO CELIMO RANE, KI NAM JIH JE PRIZADEJAL ZLOČINSKI FAŠIZEM

Zadnje čase se italijanski reakcionarni tisk zopet krepko zaganja v naše vzgojne ter kulturne ustanove, dviga krik o nekem zapostavljanju italijanske šole v našem okrožju, o nasilni asimilaciji italijanskega življa in podobno. Ta vik in krik pa spremlja pospešeno preganjanje Slovencev v De Gašperjevi Italiji in bombni napadi na sedeže slovenskih demokratičnih društev ter ustanov v Trstu. Lahko je torej zaključiti, da prihaja ta podla gonja, kakor tudi teroristični napadi od strani največjih sovražnikov našega naroda, italijanskih šovinistov. Plašljivi časnikarji so začeli na moč pozabljati, kaj se je vse Slovanom dogajalo še pred nedavnimi leti! Leta 1924 je bilo v Julijski Krajini še 400 prosvetnih društev. Na temelju italijanskega policijskega, katerega 215. člen se glasi: »Prefekt ima pravico zapovedati razpustitev kateregakoli društva, organizacije ali pa ustanove, ki obstoja ter deluje v kraljestvu, če predstavlja njena dejavnost kršenje nacionalnega državnega reda«, je bilo še istega leta razpuščenih 80 slovenskih ter hrvaških prosvetnih društev ter ustanov. V naslednjem letu so italijanski fašisti proglasili za anahronizem (uporabljali so prav to besedo!) še vsa preživela slovenska združenja. Med vzroki za razpustitev so navajali tudi pravo duševansko kraljico, da »Slovani v Julijski Krajini nimajo svojega intelektualnega razreda«. Po naglem postopku so bile leta 1927 ter v prvi polovici 1928 leta likvidirane vse slovenske kulturne ter gospodarske ustanove. Pri vsem tem se niso prav nič vprašali, kako je vodil narod brez razreda intelektualcev dve zadržni zvezi, ki sta šteli okrog 92.000 članov, in niti ne, kdo je urejeval številne slovenske ter hrvaške liste. Slovani v Julijski Krajini so doživljali od tega trenutka najstrašnejšo dobo svoje zgodovine. Doseljeni italijanski učitelji so pljuvali v obraz vsem tistim slovanskim otrokom, ki so se upali spregovoriti samo besedico v svojem materinem jeziku. Naš delovni človek je moral zagrabiti za orožje, se biti za življenje in smrt, da si je lahko zagotovil svoboden ter uspešen razvoj svoje kulture. Po osvoboditvi je tudi pri nas v Istrskem okrožju ponovno zrasla slovenska šola, oživel so vsa razpuščena prosvetna društva ter ustanovila še nova. Prosvetna društva imamo danes skoro v sleherni naši vasi. Teh je že 33 in dobili bomo še nova. Mnoga prosvetna društva so dobila ime po padlih borcih. Tako so nastala društva: Miroslav Belič, Branko Kozlovič, Vuk Ferdinand ter Bizjak Ferdinand. Delovni ljudje v Padeni so svoje prosvetno društvo imenovali Božidar Jakac, ker je to znan slovenski umetnik doma iz Istre. Smarčani so si obdržali svoj nekdanji BRANIK, ki je še pred fašizmom z uspehom širil ljudsko prosveto. Tako so stori- la tudi nekatera druga prosvetna društva. Italijanski reakciji vse to ni všeč. Izmišlja si na vsi moč, da je italijanska kultura dejavnost za postavljena ali morda celo izven zakona. Festival italijanske kulture in živahen razvoj italijanskega šolstva pa dokazujeta ravno obratno. Ljudska oblast sili vse tri naroda. Vse tri so popolnoma enakopravni. Pred sto leti je pošten mož iz Istre ki mu je bilo ime Facchinetti, napisal približno naslednje zelo počne in pametne besede: »Nekateri ita- lija-

ni (šovinisti) zbirajo tu v Istri stare in obrabljene rimske noviče in neke zaprašene listine, da bi dokazali, kako je njihova kultura močna in kako velike pravice mora zaradi tega uživati. Tako sklcevanje na preteklost pa ne velja pol groša. Vsakdo naj ima, kar mu priteče na temelju enakopravnosti! Tako nekako je govoril Facchinetti. Te besede veljajo v polni meri tudi za današnjo dobo. Teden slovenske kulture bo pokazal, da ni v slovenskem delovnem ljudstvu nikakršnega šovinizma, da bratsko sodeluje z vsemi ostalimi narodnostmi v našem okrožju. Torej: nobene- ga povratka v preteklosti, temveč trdno dalje po začrtani poti!

Posečajte ljudsko univerzo

Ljudska univerza v Kopru se je ustanovila na pobudo naših prosvetnih ustanov ter si postavila za cilj, da seznanja naše ljudi s položajem v svetu ter vsemi važnejšimi sodobnimi vprašanji. Prvo predavanje na ljudski univerzi v Kopru je bilo 9. novembra. Predavatelj Eros Sequi iz Reke je nazorno razčlenil razvoj dogodkov na Koreji. Isto predavanje bo 10. novembra v Piranu. Kot drugi predavatelj bo nastopil tov. dr. Ferfoglia, ki bo govoril o »vrokih mrzlice« Aa ter o načinu borbe proti tej bolezni. — Prepričani smo, da bo udeležba še močno porasla in da bo ljudska univerza mnogo doprinesla k dviganju izobrazbe delovnih ljudi v našem okrožju.

Tov. Kardelj je v začetku svojega govora poudaril, da so bridke človeške izkušnje iz teh vojn nelzmerno poglabile mržnjo proti napadalcu, tako da je v ljudski zavesti odločno prevladala misel, da je napadalna vojna zločin proti človeštvu in da se je treba boriti proti temu zločinu. Dalje je tov. Kardelj dejal: »Ze med prvo in drugo svetovno vojno se

je miroljubno človeštvo uprlo ideji, da bi se lahko nekaznovano ponovilo novo prelivanje krvi med narodi. Pod pritiskom tega razvoja ljudske zavesti je bilo izdano med obema vojnoma novo temeljno pravilo o vojnem pravu. Napadalna vojna je bila po teh pravih postavljena izven zakona. Res je, da ti pravni akti mednarodnega prava niso preprečili izbruha

druge svetovne vojne, saj tega čisto naravno ne more storiti nobeno pravno pravilo, vendar pa so le odigrali svojo pozitivno vlogo tudi med drugo svetovno vojno in še po njej. Dejstvo je, da so se Združeni narodi tudi v svojem boju zoper fašistične sile in pri svojem prizadevanju za ustanovitev nove organizacije mednarodne varnosti, ravnali po teh pravih.

Nato je tov. Kardelj govoril o ukrepih, ki so jih podvzeli Združeni narodi v svrhu prepovedi vojne kot sredstvo nacionalne politike in pri tem dejal:

»Ti uspehi v boju miroljubnih sil zoper napadalno vojno pomenijo vsekakor zelo pomembno pridobitev za

človeštvo. Jasno je, da pogodbe take vrste ne morejo same po sebi preprečiti vojne, vendar imajo močan praktični učinek glede utrditve miru. Ravno iz teh razlogov se napadalec v našem času skuša skriti in si prizadeva dati svoji napadalni akciji krinko navidezne obrambne potrebe. Celo Hitler je skušal zakriti napadalni značaj vojne, ki jo je začel. Izkušnje iz povojne dobe prav tako pričajo, da obstoji in da se bo tudi v prihodnje manifestiralo prizadevanje, da bi se izigrala obstoječa pravna in moralno politična načela, pri vprašanjih o obso- diti in zatiranju napadalnosti na ta način, da bi se napadalnost dejansko

(nadaljevanje na peti strani)

Odgovori maršala Tita na vprašanja direktorja »New-York Times« za Evropo

Predsednik Jugoslovanske vlade Maršal Tito je tekom daljšega razgovora z ameriškim dopisnikom »Leon Sulzbergerjem« odgovoril na številna važna vprašanja navajamo najvažnejši del pogovora:

Vprašanje: Ali se vodijo razgovori z Italijo v zvezi s Trstom?

Odgovor: Ne! Sedaj se ne vodijo nobeni razgovori v zvezi s Trstom, ali mi vodimo razgovore v smislu normalizacije ekonomskih vprašanj in italijanskih reparacijskih obvez.

Vprašanje: Ali bi Jugoslavija želela videti konec sistema STO?

Odgovor: Da, mi bi želeli da se odstrani to vprašanje z dnevnega reda. Toda naši vidiki so tako različni, od italijanskih, da je boljše ne postavljati zopet to vprašanje. Čas pa bo omogočil pravilno rešitev tega vprašanja.

Vprašanje: Kaj mislite o sedanjem stališču Kitajske?

Odgovor: Ne morem reči nič novega, Niti vaša vlada (ameriška) ni zavzela dokončnega stališča o tem in tudi ne Združeni narodi.

Vprašanje: Kako bi bilo stališče Jugoslavije v primeru vojne med ZDA in Kitajsko?

Odgovor: Zavzeli bomo v OZN stališče v skladu s sedanjo borbo in sicer proti vsakršnemu napadu. Toda ne razumeti slabo. Združeni narodi so tisti ki morajo ugotoviti primer napada. Če Združeni narodi dokažejo, da je kdo napadalec, tedaj bo naše stališče isto kakor stališče Združenih narodov in se bomo držali sklepov OZN. V vsakem konkretnem primeru bo naša vlada zavzela potrebne sklepe v skladu z obveznostmi OZN.

Vprašanje: Zdi se, da so armade Bolgarje, Romunije in Madžarske močnejše, kakor to dovoljujejo odgovori iz leta 1946. Ali veste, v kakšni meri so močnejše?

Odgovor: To lahko potrdim. Res je, da so v teh državah povečali število vojaštva čeprav do tega nimajo pravice. Res je tudi, da smo mi najbolj zainteresirani pri tem vprašanju.

Vprašanje: Ali želi Jugoslavija prejeti orožje od zahoda od velike Britanije ali Amerike?

Odgovor: Lahko rečem, da nas ne zanima to, kaj ljudje lahko rečejo; če nam ponudijo dobre pogoje in če je za nas potrebno braniti našo državo in gre za vprašanje naše varnosti in neodvisnosti naše države, bomo kupili kjer bomo imeli boljše pogoje. Sicer pa tudi Sovjetska zveza kupuje letala na reakcijski pogon in strateški material v veliki Britaniji.

Vprašanje: Ali je točno, da obstoja titoistična ideologija?

Odgovor: Ni točno in je popolnoma zgrešeno. Ne obstoja nobena teorija pač pa samo pravilno uveljavljanje Marxove in Lenjinove teorije. Pri nas se ti nanki prilagajujejo posebnim pogojem v naši državi.

Vprašanje: Ali ste pripravljeni odločiti nekatere enote vaše vojske in jih staviti na razpolago proti napadalcu?

Odgovor: To je vprašanje prihodnosti. Kadar naša država prevzame tako obveznost, mora predvsem videti ali odgovarja položaju. Nismo navedeni za simbolično pomoč, ker je to slaba in neučinkovita politika. Verjetno tudi Suman ni sam prišel na to zamisel, marveč je povedal to, kar mislijo o naših krajih tudi njegovi tovariši v vladi. Oni pa, ki so ga za mnenje vpraševali, so gotovo pričakovali čisto drug odgovor, kot so ga vdobili.

Jesenska bolezen ITALIJANSKIH ŠOVINISTOV

Reakcionarna in šovinistična Italija kaj rada slovi svoje vojake, ki so padli na pohodih njenega imperializma. Pri tem daje gljivo prvenstvo onim prve svetovne vojne, pri drugi je namreč kaj malo slaviti, njih zemeljske ostanke je zbrala v velikih okostnicah sredi slovenske zemlje kot v Oslavju in v Kobaridu, deloma ob vznožju slovenskega Krasia. Nihče nima ničesar proti temu, da se država in poedinci 1. listopada spominjajo svojih dragih, ki so morali prerano umreti, čeprav čisto za smotre, ki so se rodili v bolnih možganih, vendar postaja stvar malo smešna, kadar hoče kdo običaje pietete izrabiti v hujkanja, napihovanja, ki ne prepričajo.

Prav tako je letos službena in šovinistična Italija praznovala z velikim bieskom in povdarkom uprznik jeseni; posebno so se odlikovali Italijani obrobni krajev, toda ne v jesenskih vinogradih ob kostanju in novem vinu, kakor bi človek pričakoval, namreč na vojaškem pokopališču v Redipulji, kamor so svoj čas znesli fante, ki so bili nagnani iz svojih domov, da ginejo za osvajanje slovenske zemlje. Tam so sedaj rotili njih »sence«, naj nadaljujejo pot, ki so jo prezgodaj prekinili. Naši sosedje imajo čudovito slab spomin in to, pravijo, včasih škoduje. Sicer bi se bili spomnili, kako je Musolinjevih osem milijonov bajonetov v nedavni zgodovini napadlo slabotno in neoboroženo Grčijo in kako bi ta slavna vojska malodane zadržila v Jadransko morje, ako je ne bi rešil

zaveznik Hitler. Zdaj res ne vemo, kam bi jo mogle primahati redipuljske sence, tudi če bi jim znova dali v roke bajonete. Junaštvo redipuljskih gromovnikov je malo na nepravem mestu, če pa poslušamo v čisto drugo muziko njih vojnega ministra Pacciardija, ki kar ne more dočakati, da skoči Jugoslavija v atlantski pakt, da bi imela čast braniti sicer junaška prsa matere Italije.

Kako naj se sedaj vskladijo tihe želje, ki jih goje v Rimu, s bojevitimi grožnjami, ki done iz redipuljskih grobišč.

Tolmačenje nam hodo dali uvodničarji svetega »Giornale di Trieste«, ki so v več člankih tožili, »da Rim ne pozna tržaške klime, Trst pa ne rimske«. Pri tem verjetno niso mislili na podnebje, ker je sedaj jesen, ki ni prav pripravna za turizem, marveč po fašističnem besednjaku za politično vzdušje, o katerem bi tržaški klerikalci fašisti in misini želeli, da bi vladal isti šovinizem v Rimu kakor v Trstu. Tudi tam bi radi nemoteno metali bombe v slovenske ustanove in se potem neke na skrivnem hvalili o svojem junaštvu. »Klimo« bi se pri tem razlikovala le tako, da v Rimu zaenkrat še ni slovenskih ustanov, kamor bi polagali bombe. Poleg tega prihajajo tja včasih ljudje, ki nimajo onega silnega adomordnega poletja, kot, recimo, razni slavni Slataperji, o lepo slovensko ime Zlatoper, tvojim nosilcem, ki so v znoju svojega obraza orali kraško zemljo, se gotovo ni sanjalo, da bodo iz njih nastali prvoborci za veličino

Italije), in drugi veliki duhovni tržaškega CLNa! Naj omenimo samo francoskega zunanjega ministra, ki je to gospodo zelo poparil z vljudnim nasvetom, naj se Italija glede mešanega ozemlja na severovzhodu lepo pomeni s svojo vzhodno sosedo.

Vera peša, morajo z zalostjo ugotoviti pobožni tržaški očeti, zadnje dni zaposleni s tem, da vozijo v nebesa devico Marijo, ko so hoteli svoje nezmotljive nauke ubiti v glavo svojih študentarji. Ta se je namreč te dni selila v novo vsenčlisko poslopje na način, kakor drugod po svetu cirkuši ob selitvi zase delajo reklamo. Vendar jim novo odkritje le ni hotelo v glavo, tako da so svojem nerazumevanju dajali duška z glasnimi klici »Viva Giordano Bruno«. Ta pa žal ne spada med svetnike katoliške cerkve, marveč ga je ta dala svoj čas sežgati, ker ni kazal popolnega prepričenja za vse njene ugloboke resnice. Verjetno danes potomci Giordanovih sodnikov uporniških tržaških študentov ne morejo dati sežgati, s tem pa ni rečeno, da so ti izven vsake nevarnosti, kakor jim tam sedaj grozi duhovna in posvetna gosposka. Res pravi vzor demokratske svobode, ki sta jo tako lepo onevala demokristjanska ministra Gonella in Andreotti, ki bi to svobodo tako rada zanesla tudi v naše kraje, kateri jima kakor sta rekla, ne daju miru podnevi in ne dovolijo spanca po-noči. Čas pa priložna prežene skrb in ublaži butečine, lahko potolajimo oba gospoda ministra.

Člani SIAU tekmujejo na čast svojih volitev

Še o uspehih in pomanjkljivosti pri izvajanju dvomesečnega tekmovanja

Dvomesečno tekmovanje za izpolnitev enoletnega plana in na počastitev volitev v osnovne odbore SIAU se vedno bolj širi po vseh področjih naše dejavnosti.

Osnovni frontni odbori so osredotočili svojo dejavnost na širjenje in krepitev svoje organizacije. Vedno nove in nove uspehe dosegajo naši tekmovalci v tem oziru. Tako so v Izoli pred dnevi uspeli zaktivizirati na zborih volivcev vse člane SIAU, ko so si posamezne volivne enote postavile plan dela v okviru tega tekmovanja. Kot najboljša volivna enota so bile pri tem prva, peta in četrta. Skupno pa so člani SIAU v Izoli opravili v tem tekmovanju nad 2500 prostovoljnih delovnih ur in to pri kanalizaciji mestnih ulic, graditvi delavskih hiš in na cesti Izola-Baredi. Za člane SIAU v Izoli ne zaostajajo niti oni iz Sv. Antona, Smarj in Bertokov.

Minil je prvi mesec tekmovanja. Če hočemo pregledati dosežene uspehe in neuspehe posameznih frontnih odborov, tega ne moremo storiti radi tega, ker še danes tako okrajni odbor SIAU kakor tudi številne osnovne organizacije nimajo pravega pogleda na izvršeno delo, kar se dogaja na žalost ves čas tekmovanja. To pa izhaja pred vsem iz dejstva, da osnovni frontni odbori ne vodijo nikakršne evidence o storjenem delu, čeprav je to njihova dolžnost, kajti

tekmovanja si ne moremo zamisliti brez razvida. Res pa je tudi da osnovni odbori in tudi člani SIAU delajo, o delu pa nikakor ne obveščajo.

Vprašanje tekmovanja so podsvod obravnavali na množičnih sestankih in na zborih volivcev. Niso se pa v to dovolj poglobili ter natančno preučili vseh tekmovalnih točk. Tako vidimo, da se pri dviganju ideo-

loške in kulturne plati med najširšimi množicami še ni v tem tekmovanju nič storilo. Toda ne bo odveč če ponovno poudarimo važnost ideološkega dviganja množic, ki mora prodreti članom SIAU v meso in kri, kajti naše delo bo uspešno le tedaj, če bomo delali zavestno in z dobro voljo, da bomo razumeli pomen našega dela.

KAJ MORAJO STORITI SINDIKATI, DA BI

uspešno izvajali svoje tekmovanje

Marsikomu je morda nerazumljivo, zakaj se ukvarja sindikalna organizacija s socialističnim tekmovanjem, ga pospešuje in razširja borbo za dvig delovne storilnosti in s tem vred tudi proizvodnje.

Oglejmo si, zakaj tekmujejo za večjo storilnost dela v naši proizvodnji in kakšne so koristi od tega. Naši sovražniki na vse grlo vpijejo, da je to izkoriščanje itd. Če pa to od blizu pogledamo, ugotovimo, da dviga življenjsko raven ravno večja storilnost posameznika ali skupin. Na pr., če pogledamo, da delavec naredi danes v 8 urah 100 komadov nekih proizvodov, jutri pa bo v istem času naredil 150 komadov, bo s tem nje-

gova storilnost za 50 % večja. To-rej pomeni, da bo 50 % artiklov na trgu več in bodo zato cenejši.

Da je to tako smo prepričani, ker pri nas danes nismo samo lastniki proizvodnih sredstev, ampak tudi izdelanih predmetov ali proizvodov.

Vprašanje delovne discipline spada prav tako v tekmovanje. Naletimo na neupravičene izostanke, a tudi na upravičene z raznimi jalovimi izgovori; vsi ti kršijo delovno disciplino in izkoriščajo fond socialnega zavarovanja. To je tudi prav tako naša last in je namenjen resnično bolnim in dela nezmožnim, ne pa onim, ki za svojo lenobo terjajo plačo. Takšni kršilci discipline postajajo s tem izkoriščevalci svojih delovnih tovarišev, ker črpajo fond, katerega ustvarjajo najboljši milijoni tovarišev — delavci. Zato moramo v tem tekmovanju proti takim uvesti ostro borbo, ker so to naši prekriti sovražniki.

Omenimo še prostovoljno delo, s katerim veliko doprinasmo k izpolnjevanju plana, posebno pri raznih panogah komunalne dejavnosti, pri gradnji raznih objektov in prav tako pa, tudi pri drugih delih. Kakšno korist imamo od prostovoljnega dela, nam zgovorno pričajo številne delovne akcije v naše mokrožju. Kon-

Pri nas v Topolovcu smo tako odtrgani od gospodarskih in kulturnih središč našega okrožja, da ni prav nič čudno, če se sami nazivamo »Republika zase«. Toda to ni res, čeprav pride to marsikje do izraza. Tudi mi smo del tistih ljudi, ki si z lastnimi močmi gradijo lepše in srečnejše življenje. Saj delamo, gradimo in ustvarjamo. Naši uspehi pa bi bili znatno boljši, če bi dobivali potrebno pomoč. V teku imamo gradnjo velikega

vodnega rezervoarja, popravilo ceste, ki nas bo povezala z vsemi središči našega okrožja, kar pa je najvažnejše, pripravljamo se za graditev ljudskega doma. Nabavili smo si že ves potreben material: opeko, cement, apno, pesek itd. Toda žalostno je, da nam tega materiala noče nihče pripeljati v vas, čeprav smo to že večkrat prosili na Okrajnem poverjeništvu za promet. Izgovarjajo se namreč da imamo slabo cesto itd. Mi pa vemo, da cesta ni tako slaba, saj smo jo popravili in jo še popravljamo!

Za dvomesečno tekmovanje za časa volitev odborov v SIAU smo se obvezali, da bomo zgradili vodnjak. Toda kaj pomaga, da smo si to zadali in da smo tega že z vsemi deli, kar smo jih lahko opravili sami, dogradili, ko pa nam sedaj manjka potrebnega materiala? Naši člani SIAU so pri tem delu opravili veliko število delovnih ur. Delali smo v prepričanju, da bomo gornje objekte čimprej dogradili, ker se zavedamo, da so za nas življenjske važnosti, toda zaradi pomanjkanja gradbenega materiala smo morali prenehati in še to, kar smo napravili nam je uničil dež in slabo vreme. Toda kljub temu, da smo pri našem delu naleteli na nepričakovane težave, nismo obupali.

Poverjeništvu za promet nam je obljubilo, da, ko si sami popravimo cesto, bo v našo vas, če ne vsak dan, vsaj vsak drugi dan vozil avtobus. — Upamo, da bo ta obljuba izpolnjena, ker smo brez te zveze popolnoma odrezani od sveta.

Otroške ambulante v našem okraju

Od 1. novembra dalje ordinira specialist za otroške bolezni v Kopru vsak dan od 9. do 11. ure in sicer začasno v ambulanti v koprski bolnišnici (razen sobote). V tem času sprejema tudi naročila za obiske na domu.

V Izoli ordinira ob ponedeljkih in četrtek od 11. do 12. ure.

V Piranu ordinira ob torkih in petkih od 11. do 12. ure.

Ob sobotah pa ordinira v Bujah od 9. do 11. ure.

V te ambulante pošiljajte otroke do 14. leta starosti. Otroci socialnih zavarovancev morajo imeti potrjeno delodajalca (bolniški list); ostali, ki so tudi upravičeni do brezplačnega zdravljenja (ubožni in otroci invalidov), pa morajo imeti potrjeno KLO-ja, ozir. invalidsko izkaznico.

KOŠTABONA

BOČIČ ga je »zafural«

V nedeljo se je v naši vasi zopet sestal po dolgem času upravni odbor Kmetijske zadrage.

Po prečitani zapisnika so člani zapisnika ugotovili, da njih knjigovodja tov. Jože Boruca dela še vedno po svoje, čeprav je bil na zadnjem sestanku kritiziran radi netočnosti pri delu in povrnosti pri izvajanju svoje dolžnosti. Prav zaradi tega je zdaj ob koncu leta proračun zadrage netočen. Upravni in nadzorni odbor je bil do zdaj preveč popustljiv in ni nadzoroval knjigovodjevega dela. Od zdaj bosta morala odbora polagati več važnosti vsemu poslovanju, zlasti pa knjigovodstvu.

Pri nas bi moralo biti tudi v nedeljo mladinske volitve. Te pa niso bile zaradi nedovoljnega poznanja organizacijskih problemov okrajnih mladinskih aktivistov, Hoteli so namreč, da bi naši mladinci ne volili skupno. Najprej naj bi volili mladinci — zadržniki, potem pa mladinci — privatniki. Toda to se nam zdi napačno. Zakaj ne bi volili skupno? S tem bi prav gotovo še bolj utrdili bratstvo in enotnost med nami.

Kdo je zgubil kovčeg?

Dne 29. oktobra t. l. so organi NZ našli na cesti med Koprom in Izolo kovčeg z nekaj stvarmi notri.

Lastnik naj se zglesi na poverjeništvu za notranje zadeve, ki mu bo kovčeg vrnilo.

Torej je to vsekakor napačno postavljeno, kajti v nedeljo smo bili vsi pripravljani za volitve in smo prepričani da bi bili tudi stoodstotno.

Ker smo po volitvah se ustavimo nekoliko tudi pri volitvah v odbore SIAU. Priprave za te so pri nas v polnem teku. Popis volivcev — članov SIAU smo že napravili in tudi na čast teh tekmujejo, čeprav so nas zadnjič v tem listu kritizirali. S kritiko smo zadovoljni, ker smo tako zvedeli, da naš odbor SIAU nič ne poroča okrajni tekmovalni komisiji. Izvolili smo Andreja Baruco, po domače »Bočič«, da bi vedno poročal o našem delu. Zdej pa vidimo, da ne izpolnjuje svojih dolžnosti.

Kako bo potemtakem tekmovalna komisija ocenila naše delo, če ne bo vedela, kako in kaj delamo?

Vemo, da tekmovanje brez sodenja evidence sploh ne obstoji.

Vsekakor pa je to krivda našega »Bočiča«, ker se tudi ni udeležil seminarja v Smarjah, ki je bil sklican z namenom, da se pojasni vsem predsednikom in tajnikom baz SIAU, kako je treba voditi evidence med tekmovanjem.

Toda naš »Bočič« ga je takrat »zafural«. Potrebno bo, da se popravi in da prizna napako, ki jo je storil vsem nam Koštaboncem, ker ni nič poročal o našem delu.

DEKANI

Dvomesečno tekmovanje je oživel našo vas

Marsikdo bi mislil, da smo pri nas v Dekanih popolnoma zamrli.

Toda to ne drži! Tekmovanje nas je zbudilo, da delamo morda več, kakor kje drugje, kjer samo »blebetajo«, pa nič ne naredijo. Če kdo tega ne verjame, mu povemo!

O danes smo napeljali 130 m vodovodne cevi in zdaj imamo v vasi tudi vodo. Za to napeljavbo je bilo potrebno izkopati najprej kanale, nato položiti cevi itd. Vsak vaščan je prispeval po svojih močeh kar je mogel, poleg tega pa smo v »vali« vzdolž Rižane ob vsaki njivi očistili kanale, da se ne bojimo kakršnih koli poplav. Tudi potok »Zvarda« nad našo vasjo, ki nam je že čestokrat ob deževnih dneh delal veliko škodo, smo ukrotili s tem, da smo obrnili njegovo strugo naravnost v Rižano.

Gradnja našega Zadružnega doma prav tako napreduje. Nedavno smo pokrili prvi del. Zdej končujemo še drugega, ki bo že ob koncu tega leta pod streho.

Toda to, kar smo omenili, ni še vse. Za Teden slovenske kulture se naše Prosvetno društvo kar imenitno pripravlja. Pevski zbor ima dvakrat tedensko vaje. Prav tako pripravlja tudi dramska družina lepo igro. Najvažnejše pa je, da bi naša folklorna skupina lahko več znala kot zna. Tega ni mogla doseči, ker ni imela nobene strokovne pomoči, ki bi se zani-

mala za kvaliteto naših pto-re. Res smo se za to tudi sami premalo zanimali, kar priznamo, toda Zveza prosvetnih društev v Kopru bi se tudi lahko malo več zanimala.

Vse, kar smo v tem tekmovanju opravili, bo v korist skupnosti in obenem odgovor tistim, ki bi hoteli oblatiti našo kulturo.

Frontna brigada dela na rižanski cesti

Šergaše

Zaradi neumnih predsodkov ne bomo čakali na električno luč

Ze dolgo se nismo oglasili v listu, vendar se je nabralo precej, kar bi lahko povedali. V naši vasi ne gre vse, kot bi moralo iti. Marsikaj bo treba popraviti. Dvomesečno tekmovanje ne gre. Res, je nekaj vzrokov. Slabo vreme je oviralo in če smo dobili lep dan, smo šli seveda sejati, kar bo koristilo naši skupnosti ravno tako, kot če bi kamenje vozili za nove zgradbe. Takih zgradb v Šergašah ni, so le ceste, ki vpijejo po popravilu. Na sestanku pravijo namreč vaščani, da bi popravili ceste na križišču in v valo, toda še nič ni bilo z tega.

Izkaznice SIAU smo že vsem razdelili, večina jih je rada sprejela in še zmanjkalo so nam. Gre pa nam predvsem za to, da bi končali pravočasno dela na polju, ker drugače spomladi ne bomo kaj prida pobirali. Se vedno pa čakamo na gaobjila.

Takrat ko je čas njih uporabe, jih navadno ni.

Naša reakcija, ki je svoje dobila prav v našem glasilu, se ni še zgledala. Vidi, da je bolje, če molči, ker drugače vaščani ne morejo iti mimo nje.

Vidi pa se, da nekatera dekleta in žene vse prepogosto hodijo v Trst. Treba bi bilo podvzeti take nkrepe, da bi šli v Trst samo za najnujnejše potrebe. Druga stvar, treba je urediti napeljavo električnega toka po vseh vasi. Ko so namreč napeljali luč v vas so jo priklopili samo po nekaterih hišah. Mi pa mislimo, da smo skoraj vsi enako delali, da dobimo luč. Vaščani smo zadovoljni, da ga z lastnimi rokami začasno napeljemo luč v naše hiše, vendar nas na KLO-ju ne pustijo. Predvsem radi nekaterih predsodkov, kateri vladajo tam v Smarjah na KLO.

Sodelujmo v pripravi za novoletno jelko

Na pobudo Sveta za varstvo matere in otroka, se je pri Okrajnem odboru SIAU sestal Odbor za pripravo »Novoletne jelke«, ki bo preko množičnih organizacij in organov ljudske oblasti, ki so v njem zastopane, takoj začel s pripravi za letošnji praznik naših otrok.

Da bodo imeli vsi otroci čim boljše gostitve, prireditve, obiske »Dedka Mrzasa«, da bo čim več obdarovanih z igračkami, sadjem in drugim, da bodo uspeli otroški sejmi in da pri tem ne bomo oškodovali naših fondov garantirane preskrbe, bodo imeli v pripravi osnovni odbori najširšo avtonomijo.

Zato pozivamo vse delavce, obrtnike, žene, mladino, da podprejo Odbore za pripravo »Novoletne jelke« pri osnovnih odbori SIAU s prostovoljnim delom za izdelavo igračk, za pripravo predstav in pogostitev.

V Piranu so odprli dom za onemogle

V nekdanjem piranskem samostanu, kjer so do nedavnega imeli svoj sedež, so v soboto slovesno odprli Dom za onemogle. Pomembni svečanosti so prisostvovali pov. za socialno skrbstvo pri IOLO, predsednik in člani mestnega ljudskega odbora, predstavniki drugih socialnih ustanov ter zastopniki množičnih organizacij.

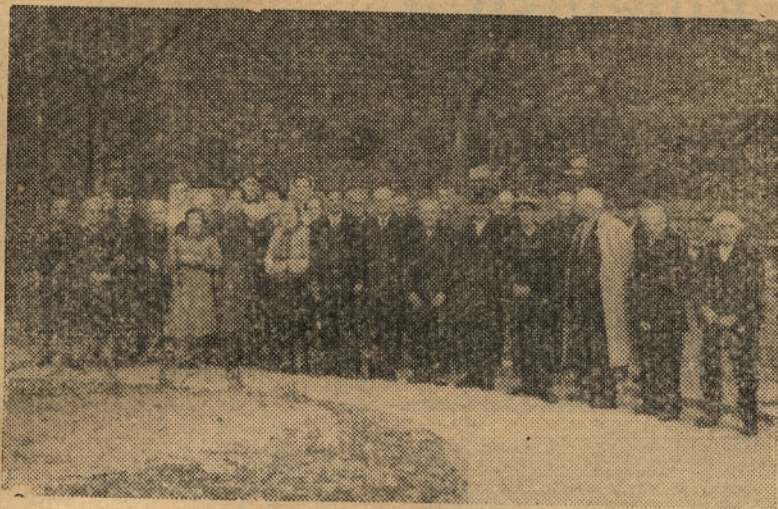
Poverjenica za socialno skrbstvo, tov. Knez Viktorija, je pozdravila starke in starčke ter se zahvalila vsem, ki so sodelovali pri tem delu. Na to je izročila ravnateljstvu sirotišnice, tov. Pecoraru, denarno nagrado, ki mu jo je nakazal Okrajni ljudski odbor za njegovo vztrajno in požrtvovalno delo. Potem je dejala, da je ta Dom velike važnosti predvsem zaradi tega, ker se bo s tem povečala kapaciteta bolnišnice, v kateri so bili prej stari in onemogli, za 70 postelj.

Tov. dr. Hlavatij je v imenu Okrožnega ljudskega odbora pozdravil to slovesnost in poudaril dejstvo, kako skrbi ljudska blast za stare in sirote. To ni miloščina, to je naša dolžnost, da skrbimo za naše starčke. Mi imamo dovolj materialnih in moralnih sredstev za zavarovanje življenja ljudi, ki so vse žive dni delali in dali svoj prispevek k družbenemu življenju. In prav ti imajo danes vso pravico, v miru in sožitju uživati sadove svojega dolgoletnega dela, ki jim jo nudi samo taka oblast, ki je naša, je dejal tov. Hlavatij. Zahvaljujemo se vsem sodelavcem pri graditvi tega Doma, še posebej pa tov. Viktoriji Knez, ki je na področju socialnega skrbstva s svojo delavnostjo dala vse od sebe za zgraditev tega Doma. Pozdravljam tudi starke in starčke, ki bodo od sedaj v tem Domu uživali vse ugodnosti, ki jim jih nudi ljudska oblast do njih smrti, je zaključil tov. dr. Hlavaty.

Veseli obrazi in smehljajoče se oči starčkov in stark, ki se počutijo v tem Domu bolje kot doma, so bili izraz hvaležnosti ljudski oblasti.

V novem Domu za onemogle je prostora za 60 oseb. Pozneje bodo to število še povečali s tem, da bodo popravili še nekaj prostorov, v katerih. Kakor je Okrajni odbor dal popraviti še nekaj prostorov. Kakor

je Okrajni odbor dal popraviti sedanje prostore bo nedvomno popravil tudi te in tako zagotovil še mnogim starčkom in onemoglim, ki so že vložili prošnje za sprejem v take Domete, dolgo in ugodno življenje.

Starčki in starke, ki uživajo dosmrtno zaščito v tem domu

Kdo je kriv za take stanovanjske razmere v dijaškem domu v Kopru

Ze od ustanovitve Dijaškega doma v Kopru so bili prostori te važne ustanove vedno predmet pogovorov in predlogov, ki niso nikdar prinašali zaželenih rezultatov. Stalne selitve in premeščanja so bile na dnevnem redu. Med temi selitvami se je marsikaj pokvarilo. Dijaški Dom je imel od junija do danes že pet selitev. To ni šala, marveč resnica. Zelo se uničuje pohištvo, precej postelj na primer se je pokvarilo. Postelje so se pokvarile tudi zaradi slabe izdelave. Mizar-

ske podjetje STIL je za dijake zbil na hitro nekaj postelj. Nemarna izdelava je povzročila, da so morali dijaki vreči žimnice iz mreže na tla. Da je to nezdravo in povrh še grdo, je popolnoma razumljivo. Premajhni učenju. 40 dijakov še vedno hodi oprostori selitve itd. ovirajo dijake pri mov peš ali z avtobusi.

Namesto, da bi stvar hitro rešili, se vleče v nedogled. Podjetje »Konstruktor«, ki je prevzelo popravila, ni izvršilo te naloge, ki bi morala biti izpolnjena že do 12. septembra. Dijaki bi morali že dva meseca stanovati v popravljjenih stavbah. Da delo ni končano, je krivo podjetje »Konstruktor« in pleskarska zadruga, ki dela ne jemljeta za resno. Res je, da jim primanjkuje delovna sila, toda opazili smo premalo delovne discipline in razpiranje materiala predvsem s strani mladih vajencev, katerih je več kot delavcev.

Dejstvo je, da se podjetje ne trudi niti za to, da bi preskrbelo gradbeni material. Se celo za orodje mora skrbeti Uprava dijaškega doma.

Stalne selitve pa so povzročile, da mora uprava Dijaškega doma brezpotrebno tratiti denarne fondé. V začetku priprav sta bili nakazani Dijaškemu domu le dve stavbi, ki pa ne bi zadostovali vsem potrebam, zato so gradili neke prizidke. Ker je ravno radi selitve dobila uprava novo stavbo, so bili ti prizidki nepotrebni. — Vprašanje je, kdaj bodo te stavbe popravljene in ali se bodo dijaki še dolgo stiskali v malih in neprimernih prostorih. — Upamo, da bo podjetje »Konstruktor« resneje prišlo za delo in pred večjim mrazom uredilo dijaškom domove.

nalogo, ki mu je bila zadana. Za njim pa vsi oni, ki so k temu pripomogli. Frankarli Karel

Kmetijsko delovna zadruga Ankaran s 1. a v 2. obletnico svojega obstoja

V nedeljo 12. novembra bodo člani KDZ v Ankaranu praznovali drugo obletnico ustanovitve. Ob tej priložnosti je prav, če se spomnimo začetnih težav, ki so jih imeli zadrugniki ob ustanovitvi in uspehov, ki so jih dosegali s postopnim razvojem zadrug.

Kot vsaka stvar, je bilo za nove člane te delovne skupnosti polno začetnih težav.

Danes je ta zadruga ena izmed prvih v okraju. Zadrugniki so si uredili življenje tako, da so skoro v vsem dnevnem na tekočem. Vsakih petnajst dni imajo delovni sestanek, na katerem poročajo brigadirji, ki so odgovorni za posamezne delovne panoge

PRVA KONFERENCA ZP ZA MESTO KOPER

Prvi v borbi za uničenje sovražnika - prvi na delu za izgradnjo socializma

V nedeljo 5. t. m. je bila v Kopru prva mestna konferenca Zveze Partizanov za mesto Koper. Mala dvorana koprškega gledališča je sprejela 130 bivših borcev in aktivistov, tistih, ki so s svojo udeležbo pokazali, da se niso izneverili borbi, ki so jo pričeli v krvavih, a tako slavnih dneh naše zgodovine. Vendar bi bilo pričakovati še boljšo udeležbo, ako upoštevamo, da v Kopru prebiva skoraj 300 članov ZP.

V imenu Okrajnega Komiteja KP STO Koper je konferenco pozdravil tov. Sokol. V svojem nagovoru je naglasil uspehe slavne partizanske borbe po zaslugi nesebičnih težav, odpo-

vedi in žrtv partizanskih edinic. — Omenil je tudi, da bi morali tudi sedaj vsi člani ZP za isto požrtvovalnostjo, gorečnostjo in borbenostjo nadaljevati borbo za prepričevanje ljudskih množic o pravilnosti naše linije, za utrjevanje Ljudske oblasti in za vsestransko graditev socializma.

V političnem poročilu je bila lepo opisana borba koprskih demokratov v času NOB in njihovo sodelovanje pri uničenju skupnega sovražnika. V njihovem sodelovanju niso bile prihranjene žrtve.

Organizacijsko poročilo pa je jasno razčlenilo uspehe organizacije v svojem delu. Kljub temu, da je razmeroma majhno število borcev sodelovalo pri izpolnjevanju nalog, ki jih je z enoletnim planom pred nas postavila Ljudska oblast, so bili uspehi še dokaj zadovoljivi. Saj je bilo tekom tega leta od strani organizacije opravljenih 11.461 ur prostovoljnega dela.

Naša naloga odslej pa bodi, odločno obračunati z vsako pasivnostjo, da bodo v bodoče uspehi našega dela res taki, kot je pričakovati od ljudi, ki so v NOB prekalili svoj značaj. Strnimo naše vrste! Vseh 300 članov ZP, živčih v mestu, naj pokaže ostalemu ljudstvu, da mi, ki smo v času NOB z orožjem v roki ustvarili Ljudsko oblast, znamo in hočemo to Ljudsko oblast tudi čuvati in utrjevati.

In zdaj, v času dvomesečnega tekmovanja v čast priprave na volitve SIAU, stoji pred vsemi naloga, v čim širši meri pritegniti vse dobro misleče prebivalce Kopra v organizacijo SIAU ter jih prepričati o nujnosti, da se tudi sami priključijo v delo za gospodarsko izboljšanje mesta, je prav naša naloga, da smo steber in vzgled vsem ostalim organizacijam. Tudi naša, kot ostale množične organizacije, je bila priključena v sestav Ljudske fronte. Zaradi tega bodimo prva opora Ljudski fronti-SIAU v izvedbi njenih načrtov. Baza, v katero smo priključeni, bodi odslej torišče naših najboljših prizadevnosti za pritegovanje ljudskih množic v našo aktivno delavnost. Samo s takim delom bomo pokazali, da smo vredni biti člani organizacije ZP, ker kdor popušča v delu, zaničuje sedaj svoje lastne žrtve v času NOB in izdaja naše slavne tradicije.

Kako razdeljuje KLO Šmarje invalidnino in podpore

Ze večkrat smo povedali, kako malo zanimanja ima KLO Šmarje za podpor onemoglim in invalidom ter materem padlih v NOB. V Sergašah živi stara Furlaničeva, ki prosi ubogajme čeprav se vedno borimo proti beraštvu. Ona je že večkrat zaprosila KLO, da bi ji pomagali kot onemogli starki. Vedno so ji dejali, da ima sinove, ki jo lahko podpirajo. Toda pogledimo, v kakšnem stanju so sinovi, ki so znani prot fašistični borci že iz časa fašizma! Eden je daleč in ni v takem gospodarskem stanju, da bi ji pomagal, drugi pa je bolehen in zelo malo dela, tako, da bi bil tudi sam vreden podpore. Sploh ni sposoben za delo, da bi vzdrževal mater in še samega sebe. Vendar podpore ne dobi ne on, ne mati. V Sergašah so matere, ki so izgubile sinove v partizanih in internacijah, ki zaradi skoposti KLO niso še dobile materialnega priznanja za sinove. Niso samo v Sergašah, temveč tudi v drugih vaseh KLO Šmarje. Za Sergaše lahko omenimo kot res potrebno Jovano Grahonjo, ki je izgubila sina, vendar ni še nič dobila. Druge bi prestajale tudi brez invalidnine, toda vsaj priznanje naj jim dajo! Saj

o izvršenem delu. Ti sestanki so zelo dobri in uspešni, ker zadrugniki dajejo svoje predloge za izboljšanje dela. Na teh sestankih do podrobnosti pregledajo, kako gre in kako bi, lahko še bolje šlo.

Ko so začeli delati po tem sistemu so vsi uvideli, da je to le njim korist. Danes že nad 60 let stari ljudje zahtevajo, da se tudi zanje uvedejo norme. Do 25 odst. dela več opravijo od kar delajo po normah.

S konference uslužbencev PTT

Kakor vsako leto, tako smo se tudi letos sestali uslužbenci pošt v našem okrožju. Na konferenci, ki je bila prejšnjo nedeljo v Portorožu, je tajnica naše sindikalne podružnice podala obširno poročilo o našem dosedanjem delu. Predvsem je poudarila razne napake, ki jih še danes zagrešimo pri izvrševanju naše delovne dolžnosti, t. j. pri poštni, telegrafski in telefonski službi. Rejala je, da je še mnogo negativnih primerov med nami, ki jih moramo odpraviti, če hočemo izpolniti naloge, ki smo si jih postavili tudi v zvezi s tekmovanjem. V prvi vrsti se mora vsakdo zavedati, da ravno od naše delovne zavesti in hitrosti pri delu zavisí, kako bo naše ljudstvo redno prejemale časopisje, brzojave, pisma itd.

Konferenco je pozdravil zastopnik inšpektorata PII pri Vojni upravi, ki je dejal, da nam mora pri našem delu pomagati naša sindikalna organizacija, kajti dosedanje delo je pokazalo, da ta ni tako delovala kakor bi morala, zlasti na kulturnem in vzgojnem polju ne.

Za tem je sledila živahna diskusija, v katero so posegli skoraj vsi člani naše podružnice. Pred vsem so obravnavali vprašanje delovne discipline in oblovnih zadrug.

Ob koncu so navzgoje obljubili, da bodo storili vse v prid skupnosti, da bo naše ljudstvo redno prejemale časopisje in vse ostale poštné pošiljke.

Justina Furlanič.

Na Rižani dela frontna brigada

V plan dvomesečnega tekmovanja za počastitev volitev v osnovne odbore SIAU in za izpolnitev enoletnega plana, spada tudi obnovitev Rižanske ceste, ki bo še tesneje povezala naše okrožje z Jugoslavijo. Na tej cesti je delalo že več frontnih delovnih brigad. Tudi vojaški delovni brigadi gredo pri teh delih velike zasluge. Saj je dva meseca 200 člani opravila veliko dela. Toda kljub temu je na tej cesti še mnogo posla.

Zadaje dni je okrajni odbor SIAU organiziral 40-člansko delovno brigado. Ze tri dni je, odkar dela. Največ članov SIAU je v tej brigadi iz Izole, Saleta, Pirana in Semedele. Brigadirji delajo pri planiranju ceste. V treh dneh dela so dosegli znatne uspehe. Prvi dan so prekoračili normo za 5 odstotkov, drugi dan za 15, tretji dan pa kar za 30%. Kakor vidimo, njih delovni polet iz dneva v dan raste. Razdeljeni so na tri skupine, ki med seboj tekmujejo. Vsaka izmed teh hoče biti prva in najboljša. Za sedaj se je kot najboljše izkazala skupina tov. Vascota Francesca iz Izole. Ta je namreč v teh treh dneh preslegla normo kar za 40%. Poleg te skupine kot celote pa so se odlikovali tovariši: Pereša Marij, Subar Richard, Babič Anton, Ferme in Libero Komelija ter Bordon Srečko.

Udeleževali pa so se tudi prosvetni delavci.

Jutri bodo priredili kulturno prireditev z več humorističnimi in zabavnimi točkami. Tudi pevski zbor, ki so ga sami sestavili, bo zapel nekaj narodnih in partizanskih pesmi.

Prav tako ne zaostajajo na fizikalnem področju. Vsak dan imajo jutranje vaje. Večbajo se tudi za nogometno tekmo, ki jo bodo priredili ob koncu svojega dela.

Tako poteka delo brigadirjev; vsi so veseli in nasmejani, čeprav dajejo vse moči od sebe za čimprejšnjo dograditev ceste. S svojim delom hočejo dokazati, da v brigadi ni treba samo delati, ampak se z dobro voljo in požrtvovalnostjo tudi marsikaj naučijo.

V Padni bo spet svetila električna luč

Stiri mesece je minulo od tedaj, ko sta Padna in Novavas ostale brez razsvetljave. Res, težko nam je bilo, ker se je večina družin znašla brez vsake luči v vasi. Alitako! za tem so vsake luči v vasi. Ali takoj za tem so začeli nekateri tovariši truditi, da bi ponovno dobili luč, tako Padenci

Pred nekaj dnevi so pripeljali nove transformatorje in upamo, da bo čez par dni ponovno zasvetila električna luč.

Mnogo govoric je bilo zaradi luči, posebnost v Padni, kjer ljudstvo preveč verjame nekaterim vaškim modrijanom, ki mislijo, da se ljudska oblast ni zanimala za rešitev tega težkega problema.

Zdaj pa lahko vsak pameten človek vidi, da se je nekdo za to zanimal in zato je tudi vreden pohvale! In tega je vreden v prvi vrsti tov. Gunjač Emil iz Novevasi, ki je vestno izvršil

Onim, ki ni všeč nov način obratovanja koprškega kinu

Končno so se v koprskem kinu spametovali: uvedli so nov način obiska predstav, ki se je že v prvih dneh pokazal za zelo dobrega. Po prejšnjem sistemu, ki ga lahko imenujemo sistem prerivanja in kletvin, se ni mogel človek razvedriti, ampak je postal v kinu naravnost živčen. Koprski popolini so žvižgali in se tepli. Prej niso razlikovali stojišča od sedeža, ampak so naravnost vse noter pustili in tam se je »živina« sama urejevala. Srečni so bili le oni visokih postav, ki so kot poldnevnik štrleli nad drugimi in jim zakrivali pogled na platno. Seveda so pametni in razvedrila željni ljudje vse to obsojali. In stvar se je uredila. Brezpotrebne natrpanosti ni več in kadar je dvorana že polna, ko so prostori že zasedeni, ne sme nihče več noter. To pa ne zadovoljuje predvsem koprsko mladež, ki je bila vajena cele tri ure razgrajati po kinu. Tem so se pridružili še nekateri, ki so se na trušče privadili, vendar je vsem razumljivo, da je novi način, ki so ga uvedli, 100% boljši! Tako se človek v kinu vsaj razvedri!

IZ SOCIALISTIČNE JUGOSLAVIJE

Pričetek razdobja hitrejše mehanizacije jugoslovanskega kmetijstva

Pogoji za mehanizacijo kmetijstva večjega obsega v Jugoslaviji so bili dani šele, ko se je socialistični kmetijski sektor začel bolj uveljavljati z večjimi površinami obdelovalne zemlje in z močnejšimi kmetijskimi orabati socialističnega tipa. Do tedaj pa se je morala tudi industrija kmetijskih strojev razviti tako, kakršnih v Jugoslaviji niso nikdar izdelovali.

Vedeti je treba, da je pred drugo svetovno vojno v Jugoslaviji imela samo polovica kmetijskih gospodarstev železne plugove. Sejalnice žetvene stroje in snopoveznike so uporabljali predvsem v izrazito žitornih krajih, medtem ko so bili drugje skoraj neznan. Veliko večino kmetijskih strojev so uvažali. Uvažali so namreč predvsem plugove in nekaj žetvenih strojev ter mlatilnic.

Socialistično preizobrazbo kmetijstva mora nujno spremljati, vedno večja uporaba strojev in obdelovanje združenih polj v velikih kmetijskih obratih po smotrnem načrtu. Mehanizacija v kmetijstvu pa je mogoča v tem, le če se primerno razvija industrija kmetijskih strojev, kar je odvisno od splošne industrializacije. V stari Jugoslaviji je bila industrija kmetijskih strojev tako slabo razvita, da ni delala niti dovolj plugov. Celo v Hrvaški, ki sicer ni bila najbolj zaostala, so pred vojno uporabljali še nad 100.000 lesenih plugov. Imeli so 170.000 železnih plugov, tako da je bilo v rabi nad dobro tretjino najbolj primitivnih oral, kakršna so obdelovalci uporabljali v predzgodovinski dobi. V stari Jugoslaviji je znašala proizvodnja na leto komaj 7.300 plugov. Petletni plan določa, da bo proizvodnja plugov prihodnje leto — zadnje med petletko — znašala 68.000 plugov. Pri tem pa niso všteti traktorski plugi. Zadnje leto petletke se mora povečati tudi proizvodnja sejalnic na 22.000. Zelo zadovoljno se je povečala proizvodnja mlatilnic, ki je zdaj že večja kakor bi bila po petletnem planu ob koncu petletke.

Doslej se je industrija kmetijskih strojev že tako razvila, da daje letos veliko večino sodobnih sredstev za obdelovanje zemlje. V prihodnjih dveh letih pa se bo začela tudi proizvodnja najodobnejših strojev za največje kmetijske obrate, n. pr. Kombajnov. Proizvodnja domačih traktorjev je že rešena naloga, kakor je bilo razvidno na letošnjem zagrebškem velesejmu. Kmalu se bo začela serijska proizvodnja traktorjev.

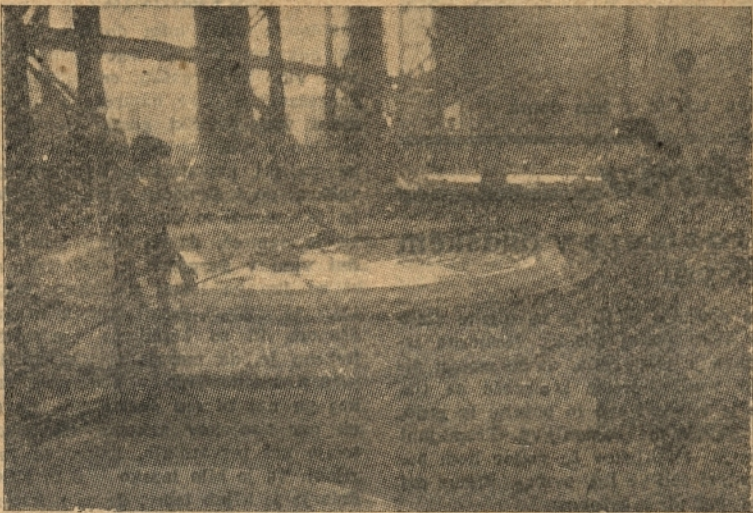
Tovarne kmetijskih strojev so po proizvodnji že na evropski višini. Proizvodnja plugov znaša sedaj že okrog 60.000 na leto ali približno po 200 na dan. Prav tako se lahko primerja proizvodnja mlatilnic, selektorjev, kosilnic, kultivatorjev itd. z tovarnami industrijskih eksportnih držav. Proizvodnja je zlasti zelo narasla lani. Tako je leta 1948 znašala 26.323 plugov, lani pa 41.632, okopalnikov predlanskim 5650, lani pa 9730,

bran predlanskim 10.849 in lani že 20.924. Serijska proizvodnja se vedno bolj širi in izpopolnjuje. Značilno je, da so Jugoslovanske tovarne začele izdelavati mnoge vrste kmetijskih strojev šele med petletko.

Tako je tovarna »Zmaj« izdelala prvo mlatilnico šele leta 1947. To je obli majhna mlatilnica, namenjena predvsem za hribovite kraje. Predlanskim so izdelali že večjo vrsto mlatilnic.

Sedaj, ko so državna posestva in delovne zadrage prevzele stroje kme-

tijskih strojnih postaj, tako da se kmetovalci neposredneje seznanijo z velikimi prednostmi in značilnostmi mehanizacije kmetijstva, ne gre več zgolj za propagando ter dokazovanje, da je z uporabo strojev mogoče, povečati in poceniti kmetijsko proizvodnjo; zdaj se že začena doba hitrejša mehanizacije kmetijstva v Jugoslaviji. Zato so ustvarjeni vsi pogoji: rast socialističnega kmetijskega sektorja, zmogljivost industrije kmetijskih strojev in prvi usposobljeni kader.

Rafinerija v Trebčah daje Jugoslova nski težki in dustriji prvovrstni svinec

GIGANT PRVE PETLETKE

je ponos delovnega ljudstva Jugoslavije - sovražnikom

pa krepak odgovor, da nobena sila ne more ustaviti ustvarjalne moči ljudstva, ki gradi socializem

JABLANICA

80 METROV VISOK JEZ

bo zaprl pot reki Neretvi

Kdo je pred desetimi leti govoril o Jablanici? Poznali smo jo le z zemljevida Jugoslavije — kot samotni kraj ob deroči Neretvi, blizu Rame, med divjimi planinami. Danes je ime Jablanica poznano ne samo širša Jugoslavije ampak tudi izven njenih meja. Pod rokami neumornih graditeljev, borcev za Titovo petletko, raste tam orjaška hidrocentrale, ki jo bo ogromen predor, vklesan v trde granitne skale skozi visoko goro, vezal z drugo hidrocentro na Rami. To bo največji hidrokomunat na Balkanu.

Jablanica postaja simbol ustvarjalne moči ljudskih množic, ki so pod

vodstvom partije in tovariša Tita zmožne premagati silno moč narave.

Nesteto delovnih ljudi v vsaj državi z zanimanjem in navdušenjem spremlja uspehe delovnega kolektiva, ki gradi to orjaško hidrocentro.

Veličino teh uspehov na more pravilno oceniti šele tisti, kdor pozna svet ob Neretvi, kdo je že videl Neretvo ali vsaj v knjigi čital, kakšna je njena vodna moč. To je po tesnem koritu deroča vodna gmota, čez katere se težko prebiješ z navadnim čolnom. Ta voda, ki je v sponadanskih in jesenskih mesecih tako divja, da ruje drevje, ruši hiše in mostove, bo postala pokorna. Ukrotil jo bo človek in spremenil njeno divjo silo v blagoslov.

Delo ki so ga doslej opravili junaki graditelji, ti priča, da bo to, kar je bilo pred dvema letoma še v načrtu postalo čez nekaj let stvarnost. Če greš po cesti ob Neretvi, veš, da hodiš po dnu bodočega jezera, ki se bo razprostiralo od Konjice pa do ogromnega, 80 m visokega jezusa. Po napovedi strokovnjakov bodo začeli ta jez betonirati že v začetku meseca decembra.

Predloži bi bilo opisovati, kaj vse so morali zgraditi, koliko materiala so potrebovali, koliko junakov dela je zrastle v skalnatih predorih, preden so mogli začeti kopati temelje za ta velik jez. Kaj pomeni samo prebiti skale skozi goro od gradbišča Paprasko pa do Jablanice in graditi okrogel predor, po katerem bo tekla Neretva? Ne bo več tekla v ostrim ovinku skozi kamehito sotesko, tekla bo po 2 km dolgem predoru, na koncu pa bo v ogromni zemeljski dvorani gnala turbine. Še težje kot ta predor je bilo zgraditi vertikalni rov,

Manj pisarniške opreme

= več pohištva za delovno ljudstvo

Odkar so v Jugoslaviji napovedali boj birokraciji in so preusmerili večje število uradnikov, ki niso bili kos svoji nalogi na druge proizvodne sektorje so seveda znižali tudi število pisarn. Zato ni bilo več potrebno izdelovati novih pisarniških oprem, katere je v prvi vrsti izdelovala tovarna pohištva v Duplici pri Kamniku.

Zato so še pred dvema mesecema ustavili v tej tovarni izdelave pisarniške opreme in prevsmerili delo v mizarskem obratu, kjer so začeli serijsko izdelovati tipizirane spalnice. Čeprav so to serijski tipi spalnic namenjeni široki potrošnji, je pohištvo vendar solidno izdelano, iz trdega lesa ali furnirja in politirano, že v prihodnjem letu bo lahko dala na trg ta tovarna več tisoč spalnic. Poleg tega bodo tudi stole izdelovali za široko potrošnjo.

Nova Gorica je dobila glasheno šolo

Nova Gorica je dobila z novim šolskim letom novo kulturno ustanovo — glasheno šolo, ki jo je ustanovilo kulturno-umetniško društvo »Janko Premrl« — Vojko. V šoli bodo proučevali klavir, violino, kitaro in harmoniko. Najboljši učenci se bodo po prvih izpitih lahko vpisali v državno srednjo šolo, ki se nahaja v Sempetru pri Gorici, ta se bo v dohodnem času tudi preselila v Novo Gorico.

Omenimo naj še lep razvoj velike tovarne pohištva »E. Kardelj« v Novi Gorici. Tukaj izdelujejo na pol luksuzno pohištvo in bo že v začetku prihodnjega leta tovarna obratovala z 80 odst. projektirane zmogljivosti. Ce bo dobila pravočasno potrebne surovine, zlasti vezane in panelne plošče, računajo, da bo izdelala prihodnje leto okrog 3.000 spalnic. Prav tako nameravajo dvigniti v Sloveniji proizvodnjo kuhinjskega pohištva, katere izdeluje tovarna pohištva v Mariboru. Na ta način bo prišlo prihodnje leto na trg mnogo več pohištva kakor prejšnja leta.

Novo prekoceansko ladjo bodo izdelali v ladjedelnici na Reki

Ladjedelnici na Reki so že lani dovršili prve serije domačih prekoceanskih motornih ladij z nosilnostjo 3.900 ton. To so bile štiri ladje, ki so se v prometu zelo dobro izkazale. Zdaj v tej ladjedelnici dovršujejo prvo motorno ladjo za drugo serijo, ki bo imela nosilnost 4.200 ton. Prav zaprav je to bivša ladja »Ločica«, ki so jo lani dvignili iz morskih globin. To ladjo so pa v ladjedelnici popolnoma predelali in preuredili iz bivše vojne ladje v tovarno ladjo. Vsi deli so temeljito spremenjeni in predelani, tako je nastal nov tip ladje domače konstrukcije. Ladja ki jo bodo izročili prometu na dan Republike 29. novembra, bo vozila s hitrostjo 17 morskih milj na uro in bo najhitrejša Jugoslovanska motorna tovarna ladja.

Lep pridelek bombaža v Hercegovini in Makedoniji

Letošnja suša, ki je mnogim pridelkom hudo škodovala, pridelku bombaža ni mogla do živga. Nasprotno, v mnogih republikah Jugoslavije doslej še niso imeli tako lepega pridelka bombaža kakor letos. V Hercegovini teče zdaj že peto leto, odkar so prvič posejali bombaž, ki je letos odlično obrodil.

Tako so zadrugi v zadrugi »Proletar« iz Graba v ljubuškem okraju pridelali po 300 kg bombaža na dobrih 9 arov zemlje. To je rekorden donos za Hercegovinska polja, ki se ga dosegli tudi zato, ker so skrbno izbrali za bombaž primerno zemljo. Se boljše pridelke bombaža pa je imela delovna zadruga »Vardar« v Mavincih v Makedoniji, kjer so na 50 ha skrbno obdelane zemlje pridelali celo po 440 kg na ha.

Beograd. — V Prijedoru v Sandžaku bo v kratkem začela obratovati nova tekstilna tovarna. To bo prvo tekstilno podjetje v tem predelu Jugoslavije.

BEOGRAD — Letos je obiskalo črnogorske obmorske kraje 86.000 letoviščarjev. Ker je podnebje tam milo, pričakujejo tudi znanega obiska tudi v zimskih mesecih.

svojo ogromno moč. To moč bo izkoriščala težka industrija vse bosne in Hercegovine.

S to močjo bodo izkoriščala velika ležišča boksita okrog Mostarja — tam bodo proizvajali kovino bokočnosti — aluminiji. Vasi in naselja bodo dobili luč. Namesto stare, ozkoirne železnice, bodo gradili normalnotirno železnico na električni pogon. Gofa, kamenita Hercegovina, ki je vsako leto prizadene huda suša, čeprav skozi njo teče ogromna količina vode, bo postala več del plodna zemlja. V gornjem teku Neretve bodo turbine in generatorji gnali stroje tovarne.

V doljnem teku bodo s pomočjo kanalov in drugih namakalnih naprav gojili bombaž, povrtnino in tobak. Sistem namakanja bo tak, da bodo vsako leto lahko pospravili tri letine pridelkov. Nič več ne bo nevarnosti pomladanskih in jesenskih poplavl. Človek in tehnika bosta obvladala vodo in njeno stihijo.

Nove naprave za signalno službo na železnici

Delavci signalne delavnice v Subotici bodo do dneva republike končali prototip nove elektrodinamične naprave s katero se bo izboljšala signalna služba na železniških postajah.

Ze prihodnje leto bo imelo pet železniških postaj v državi nove naprave, ki se znatno razlikujejo od elektrodinamičnih, ki so sedaj v rabi. Njihova največja prednost je, da ne zaposlujejo mnogo ljudi, temveč vse delo pripravi za vožnjo kompozicije skozi postajo opravlja v petih minutih sam odpravniki vlakov. Na železniški postaji s petimi tiri bo po izvedbi novih naprav potreben samo en kretničar za vzdrževanje kretnic ter bodo odpadli štirje kretničarji. Z uporabo novih naprav bo zmanjšana tudi nevarnost trčenja, ker ima na železniških postajah odpravniki vlakov vselej pred seboj na razvidni deski

natančen položaj vseh kretnic in signalov na postaji.

32000 mladincev in mladink je gradilo letos Novi Beograd

5.000 mladincev in mladink je te dni zapustilo gradilišče Novega Beograda. Skoraj vsi so delali dva meseca na tem gradilišču. Ob njihovem odhodu jih je beograjsko ljudstvo navdušeno pozdravljalo.

Pri gradnji Novega Beograda je v tem letu sodelovalo 32.000 mladincev in mladink, ki so prišli iz vseh ljudskih republik Jugoslavije. Skupno je v tem letu delalo na Novem Beogradu 224 prostovoljnih delovnih brigad. Nad 4000 članov teh brigad je prejele naziv »udarnika«, 14.500 pa jih je bilo pohvaljenih.

SEDEM DNI PO SVETU

Govor E. Kardelja v Političnem odboru OZN

Načela, ki jih vsebuje jugoslovanska resolucija pomenijo postaviti še eno pregrado napadalni vojni

(nadaljevanje s prve strani)
pokazala kot nujna samoobramba, to je kot obrambna vojaška akcija zoper napadalnost.

Iz vsega tega izhaja, da je naša dolžnost, delati za nadaljnje izpopolnjevanje mednarodnega sistema, na katerega se človeštvo opira v boju zoper napadalne sile. Ena izmed najpomembnejših smeri takšnega izpopolnjevanja je nedvomno ta, da se najprej poudari teza o možnosti, da se napadalnost prikriva z navidezno potrebo po samoobrambi, nato pa da se napadalec hitro spravi v tak položaj, da mora odkrito pred obličjem vsega človeštva prevzeti odgovornost za podaljšanje napadalne vojne, s tem pa tudi za vse posledice, ki izhajajo iz tega.

Dalje je tov. Kardelj govoril o pomankljivosti o sedanji organizaciji združenih narodov glede preprečitve zlorabe pravice do samoobrambe, ker bi v določenem trenutku napadalec lahko uspešno izrazil, da bi bilo treba pravni mehanizem, na katerega se opira organizacija združenih narodov pri svojih prizadevanjih za zatiranje agresije, izpopolniti, dopoljevati in razširiti. Pri tem je tov. Kardelj naglasil: Dosedanja praksa nam dokazuje, da vsaka država, ki je uporabila oboroženo silo kot orožje nacionalne politike, trdi, da je bila napadena in da uporablja silo samo zaradi zavrnitve napada. Z drugimi besedami, stranke se druga drugo obtožujejo, da je naspornik napadalec. Te medsebojne obtožbe temelje na umetnih ali samovoljnih dokazih in dyomih. Vse to mora nujno zamotati že tako in tako zapleteni postopek pred varnostnim svetom. Razen tega moramo upoštevati, da se sovražnosti ne začnejo po klasičnih pravilih, da je treba vojno napovedati. Vojna napoved, ki je bila objavljena pred sovražnostmi, je bila pravni dokaz, kdo je nujno izzval. Tega pravila so se začeli izogibati od trenutka, ko je človeštvo sprejelo načelo, da je napadalna vojna zločin. Očitno bo napadalec še nadaljeval s tako prakso. Zato je treba nujno uvesti pravno normo, ki bo državam, zapletenim proti lastni volji v sovražnosti, omogočila, da se znebe odgovornosti za kršitev miru in s tem dobe pravico zaprositi, v primeru potrebe, za pomoč mednarodne skupnosti pri obrambi pred napadom.

Na podlagi vsega tega ima jugoslovanska delegacija za potrebno, da se pravni mehanizem OZN, ki se nanaša na izbruh sovražnosti, izpopolni z določenimi obveznostmi za vse države, ki bi začela avtomatično veljati in ne bi bile odvisne šele od sklepov organov OZN.

Pri tem gre prav za tiste obveznosti, ki morajo tudi sicer biti praviloma vsebina prvih sklepov organov OZN v primerih, ko izbruhnejo oborožene sovražnosti, to je o ustavitvi vojne in o umiku vojaških sil s tujega ozemlja. Namesto da bi organi OZN pozivali k ustavitvi vojne, je treba po našem mnenju sprejeti načelo, da so dolžne vse države avtomatično in brž, ko se znajdejo v oboroženem spopadu, prvič izjaviti, da so pripravljene ustaviti vojno in drugič, potrditi to tudi s pristankom za uvedbo premirja, umikom čet s tujega ozemlja in iz tujih teritorialnih voda, oziroma s prenehanjem kršitev zračnega prostora, in to vna jkrajšem možnem roku. S tem ne bi dejansko sprejeli nobenega bistvenega novega načela. Napad je že sedaj obsojen kot zločin in prepovedan. Torej ne stori tista vlada, ki začne napad, zločina šele tedaj, ko se ni odzvala pozivu OZN, da ustavi vojno, temveč s tistim trenutkom, ko je začela napad proti drugi državi.

Ta smoter je upoštevala vlada FLRJ, ko je stavila predlog resolucije o dolžnostih držav v primeru izbruha sovražnosti. Po jugoslovanskem predlogu resolucije bi morala vsaka država, ki bi se znašla v stanju oboroženih sovražnosti, storiti dve enostranski dejanji: prvič, takoj po izbruhu sora-

nosti, toda najpozneje v roku 24 ur od trenutka, ko so izbruhle sovražnosti, bi dala javno izjavo, v kateri bi pred vsem svetom poudarila, da je pripravljena izdati ukaz za prenehanje vojne, za prepoved kršitve zračnega prostora druge stranke in za umik svojih oboroženih sil izven meje ali demarkacijske črte oziroma teritorialnih voda druge stranke, kolikor so njene oborožene sile v bojih prestopile

Kitajski prostovoljci za korejsko fronto

Ob 33-ti obletnici oktobrske revolucije so Kitajske oblasti sklenile odpreti v vseh glavnih mestih sedeže z namenom da bi omogočili vsem, ki se prostovoljno želijo boriti ramo ob ramo s severno Korejo, da se vpišejo.

Po nekaterih vestih, ki prihajajo iz ljudske republike Kitajske je propaganda kampanja v tej državi v prid severne Koreje, ki se je začela pred nekaj tedni, dosegla svoj vrhunec v številnih manifestacijah po kitajskih mestih. Vsi časopisi kitajske republike objavljajo pisma najrazličnejših oseb, ki želijo, naj bi severnim Korejcem nudili v njihovi borbi proti silam združenih narodov čimvečjo pomoč. V teh pismih odobravajo Mao Tse Tungovo politiko in izražajo pripravljenost boriti se s severnimi Korejci.

Korak naprej k zboljšanju jugoslovansko-grških odnosov

Normalizacija grško-jugoslovanskih odnosov, ki so bili še do nedavnega na mrtvi točki, se je pomaknila korak naprej. Vzpostavitev nove grške vlade brez populistov in nedavne izjave, ministrskega predstavnika Venizelosa ter Maršala Tita, so ustvarile ugodno ozračje za normalizacijo odnosov med obema državama.

Nedavno od tega so grški voditelji obtožili, Jugoslavijo, češ da je ona kriva, če ni prišlo do boljših uspehov stem v zvezi. Sedaj pa bodo predstavniki obeh držav pri reševanju vprašanja glede povratka grških otrok, ki jih je Jugoslavija sprejela ob času državljanske vojne, lahko dosegli boljše uspehe. Tudi vprašanje ki se nanaša na Makedonsko manjšino v Grčiji, bo mogoče bolje rešiti. V zvezi s povratkom grških otrok na svoje domove, je Jugoslovanska vlada že večkrat povdarila, da je bilo njeno stališče v popolnem soglasju z resolucijo glavne skupščine Organizacije Združenih narodov. Večje število otrok so Jugoslovanske oblasti že vrnille svojim družinam, bodisi v Jugoslaviji ali pa v drugih državah.

Razvoj dogodkov na

Koncem oktobra so edinice kitajske ljudske armade dobile povelje, da pričnejo z operacijami za osvoboditev. Ko so vkorakale na tibetanski teritorij, so imele te čete pred vsem pred seboj težke naravne ovire; morale so preiti po 5000 metrov visoka pogorja in preko treh velikih rek: Jangce, Mekong in Salvin. Te zapreke so toliko večje, ker se nahaja Tibet na visoki planoti s povprečno 3.500 m nadmorske višine ter ga obkrožata dve največji pogorja na svetu, Himalaja in Karakorum, poleg tega pa še slabe komunikacije in ceste zelo ovirajo napredovanje kitajskih ljudskih čet. Ze v prvih dveh tednih operacije so edinice kitajske ljudske vojske prevladale vse te zapreke, zavzele mesti Conhtu in Camdo ter se približale za 250 km glavnemu mestu Tibeta, Lahsi. Do sedaj so v borbah uničili tri tibetanske polke a en polk je prešel na

meje ali pa zaplule v teritorialne vode druge stranke; drugič, takoj bi obvestila generalno tajništvo OZN o izbruhu sovražnosti in o svoji izjavi.

Na koncu svojega govora je tov. E. Kardelj potegnill sledeči zaključek:

1. Da je predložena resolucija nujna, ker avtomatično nalaga državam, ki se znajdejo v sovražnih odnosih, da izdajo takojšnje ukrepe za ustavitev sovražnosti, preden začno delovati pristojni organi OZN.

2. Da je predložena resolucija koristna, ker daje še eno prilžnost državam, da se tudi po nastalih sovražnostih vrnejo k mirni rešitvi sporov in s tem olajšajo delo OZN.

3. Predložena resolucija odstranjuje vrzel v sistemu skupne obrambe miru, s čimer je bistveno otežkočena možnost, da bi se prikril napad z dozdevno potrebo samoobrambe.

4. Da je predložena resolucija olajšuje v primeru izbruha vojnih spopadov delo organov OZN in pravilno oceno stanja in ugotovitev odgovornosti za napadalno vojno.

5. Da predložena resolucija v ničemer ne krši splošnega sistema skupne mirovne akcije, ker ne prejudicira sklepov Varnostnega sveta ali generalne skupščine, niti ne ovira bodisi kolektivnih akcij OZN za ponovno uvedbo miru, bodisi pravice posamične ali skupne samoobrambe držav.

Iz vseh teh razlogov bi po mnenju jugoslovanske delegacije sprejetje načel, ki jih vsebuje jugoslovanska predlog resolucije, pomenilo postaviti še eno mednarodnopravno in moralno politično pregrado napadalni vojni.

Načela, ki jih vsebuje jugoslovanska resolucija, pomeal, postaviti še eno pregrado napadalni vojni.

VOLITVE V ZDA

Trumanova stranka je zmagala z majhno večino

New-York 8. — Rezultati ameriških kongresnih volitev, ki so bile 7. in 8. novembra so naslednji:

V senatu je dobila demokratska stranka 49 zastopnikov, republikanska pa 47. V predstavniški zbornici so demokrati dobili 234 predstavnikov, republikanci pa 200; v prejšnjem senatu so imeli demokrati 54 mest, a republikanci 42. V predstavniški zbornici pa so imeli demokrati 259 poslancev, republikanci pa 139.

Kratke vesti . . .

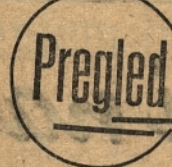
Hong-Hong. — Britanskega konzula v Mukden, Stevensona, so zgnali iz Ljudske republike Kitajske.

Novi Dahi. — Vojska Ljudske republike Kitajske je na osvobojenem ozemlju Tibeta začela izvajati agrarno reformo in razdeljevati zemljo kmetom, ki je bila do sedaj last fevdalcev.

tibetanskem bojišču

stran kitajske armade. Verski in politični vodja Dalaj Lama je zapustil Lahso in se umaknil v neznan smer, oblast pa je medtem prevzela začasna tibetanska vlada, katero vodijo menihi-levičarji, ki so naklonjeni sporazumu s kitajsko ljudsko republiko. Po zadnjih poročilih so kitajske čete še 50 km oddaljene od Lhase, a začasna vlada ej ukazala garniziji, naj se ne upre kitajskim četam, ki napredujejo proti prestolnici.

Odlok kitajske vlade o prevzemanju vojaških mer je izzval v svetovni javnosti veliko presenečenje. Zaradi tega so se poslabšali tudi prijateljski odnosi med Kitajsko in Indijo, ki so težili, da se še bolj okrepijo. Po vkorakanju kitajskih čet v Tibet, sta si Indija in Kitajska izmenjali nekoliko not, iz katerih je jasno razvidno, da so se omajali prijateljski odnosi. To je tem bolj važno če pomislimo, da je materami

MEDNARODNIH POLITIČNIH DOGODKOV

ZADNJEGA TEDNA

Dogodki na Daljnem vzhodu se dramatično zapletajo. Tam so v zadnjem tednu zabeleženi pojavi, ki kažejo na to, da se je sprožil pokret, katerega končni smotri še niso znani, ki pa bi v svojih posledicah mogel močno ogroziti mir na tem ogromnem kontinentu. Danes ni nobenega dvoma več, da so v boje na Koreji posegli

Kitajci, ki so ga zaradi svojih skoraj neizčrpnih človeških sil čisto spremenili vojaški in politični položaj. Sicer se Američani tolažijo, da je poseg kitajskih čet omejen le na očuvanje velikih vodnih naprav ob reki Jalu in da se ne morajo spuščati v notranjost Koreje, vendar je podoba, da so vse to le pobožne želje. Vsak dan vedo namreč obojestranski povedati o novih kolonah, ki se pomikajo iz srede Manžurje proti korejski meji, svak dan se pojavlja na mandžurskem nebu večje število modernih letal, svak dan se zabeleži novo in popolnejše orožje. Pekingska vlada je medtem že odkrito priznala, da se v Koreji bore njene čete in je poslala »prostovoljcev, ki naj bi reševali korejsko ljudstvo pred zapadnimi imperialisti. Vsem tem je obljubila svojo vsestransko pomoč. Mac Arthur je na drugi strani v spomenici OZN obtožil »tuje čete, ki se bore v Koreji in čeprav ni pri tem izrecno imenoval Kitajce, ve ves svet, koga je pod navedenim naslovom mislil. Od OZN zahteva, da zadevo prouči in Kitajsko označi za napadalca z vsemi posledicami. Podoba je, da se mnoge države boje te skrajnosti in bi hoteli svojo odgovornost zmanjšati. Med tem spada prevsem Anglija, ki je znana v zgodovini po polovičarstvu, s katerim je nekajkrat želela bi, da bi Mao Tse Tung pri-

mnoško škodila in nikdar koristila dobili z lepimi besedami, da se odreče nedvomnih interesov, ki jih ima Kitajska v severni Koreji in ji v da našnjem položaju kaj nerodno hodi svoječasnopriznanje njegove vlade. Tako so sedaj v Londonu zašli v zagato, iz katere ne vedo ne naprej ne nazaj.

Pritisak narodno osvobodilnih vojsk je ugotoviti pa še na drugih ognjiščih azijskega sveta, zlasti v Indokini, kjer se Francozi, ki se delajo tako močno, da bi se znali sami braniti proti vsakemu napadu, neprestano umikajo ne glede na to, da jim Amerika dobavlja v velikih množinah ves potreben vojni material. Opustiti so morali v tem tednu nove utrjene postojanke ob kitajski meji in se precej globoko umakniti proti Tonkinu. Sicer trde, da je Vietminhovi vojski priskočilo na pomoč okrog 30.000 Kitajcev, vendar ni zato nobenega dokaza. V Tibetu pa je bil med tem zlomljen zadnji odpor in v njegovem glavnem mestu postavljena nova Kitajski naklonjena vlada, tako da je vojna akcija s tem postala nepotrebna. Uspeh kitajske politike je zabeležen tudi v obmejni državi Nepal, ki je bila na zunaj samostojna, v resnici pa stala pod angleškim pokroviteljstvom. Tam so sedaj nagnali Angležem naklonjenega maharadžo, ki je zbežal k svojim prijateljem v Indijo, s čemer je počil nov člen v verigi, ki jo e doslej imel Zapad potegneno preko Vzhoda.

Razvoj te politike gotovo ne gre v prilog Francozom, ki bi hoteli na evropskem zapadu obdržati položaj odločujoče vlesile. V vsem tem razpletu so se pa dokazali za to dokaj preslabotne in slabo organizirane. To jim tudi neprestano polagajo na srce Američani, ki bi jim radi dopovedali, da jih v eventualni novi vojni ne bodo mogli več tako braniti, kakor bi Francozi želeli in da bi bilo radi tega dobro, če bi malo več zaupali Nemcem. Seveda spreletava Francoze pri misli na take varuhe kar groza, tako da še vedno nečjejo o tem nič čuti. Pregovoriti jih ni morel niti stari Adenauer z vso svojo prepričevalnostjo, ko jim je ovprezoval, da se nahajajo na isti ladji, kakor nekoč kaznjenci na galerah, ki so pri vsem sovraštvu, le morali skupno veslati, ako niso hoteli utoniti. Sredi prihodnjega meseca naj bi se znova sestali zapadni velemožje, da pomirijo Francoze in jih pregovorijo, da sprejme tudi Nemce med reševalce zapadne Evrope. Sicer pa sami Nemci nimajo prevelikega zaupanja v obnovo svoje sile, če poslušamo generala Manteuffela, ki dokazuje, da Nemčija še dolgo ne bo mogla nuditi svojim podpornikom one pomoči, kot jo ti od nje pričakujejo.

Sovjetska zveza, katero na zapadu neprestano obdelavajo, da kuha nove vojne, je pa po svojih besedah sodeč specialist za mir. Vsak njen mednarodni korak in vsak njen notranji ukrep je po njenem do vseh prednosti preračunan in namenjen za mir. Sijajen zgled njene borbe za mir je po mnenjih krangle zid spomenika, katero se je v Kremlju tako mučilo predati zapadnim poslanikom, da so jih sredi noči vrgli iz postelje in povabili na razgovor. Vendar v Washingtonu in Londonu trdijo, da se res ni splačalo radi tega pisanja ponoči vstajati ter da bi bilo ravno tako dobro, ako bi ga predali drugega dne zjutraj, saj ni v njem prav nič novega razen stare ruske lajne, da zapadni imperialisti pripravljajo vojno v Nemčiji, ki bi jo skrbna Sovjetska zveza hotela preprečiti na ta način, da Nemčijo združi. Seveda si predstavlja to združitev na način, o katerem pravijo Anglosasi, da je nevarnejši za mir v svetu, kot pa današnja razdelitev Nemčije. Poleg tega pravijo še, da so Rusi vse to povedali in že prej, po sestanku s svojimi nižjimi prijatelji v Pragi.

Kakor vidimo, so protislovja povsod, ker gledajo ljudje pač na iste stvari z različnimi naočniki.

NAŠ KULTURNI KOTIČEK

Posvetimo več skrbi vzgoji naših otrok

Po navadi so naši otroci, ko pridejo iz šole, izročeni cesti. Starši delajo, otrok pa je prepuščen sam sebi ali pa pride celo v slabo družbo. Matere odlašajo skrb za vzgojo svojih otrok šoli. Mislijo, da jim da šola vse in da je treba njim skrbeti samo, da bodo lepo obteženi in siti. Toda otrokovno duševnost razvije najbolj mati, ki ga doume bolj kot učitelj. Dolžnost učiteljev pa je, da tudi oni dajo kot vzgojitelji dober del moralne vzgoje mladim. Zato pa naj predvsem matere posvetijo več časa in skrbi svojim otrokom.

Del otroške vzgoje mora biti tudi preprost materinski pogovor o stvarih, ki otroka zanimajo. Vzame naj v roke Ciciban in pojasni malčku slike in pravljice. S tem se bo otrokovo obzorje razširilo in otrok bo lažje doumel življenje. Materin trud bo poplačala bodočnost. Ali ne bo vsaka mati vesela, ko bo videla, da je njen sinek postal mož s široko razgledanostjo. Ali mu ne bo ta razgledanost koristila pri vsakdanjem delu in v življenju?

Se danes so starši, ki se ne zanimajo, če njih otrok izostane iz šole. Sami ga pošiljajo na kako delo, misleč, da je to koristneje kot šola. So lažek, ki je parkrat izostal, ne bo dojemal učiteljevega pripovedovanja še cel mesec. Najmanj, kar so zahtevali od naših otrok, je pet razredov osnovne šole. To je zelo mala reč. Danes so se pri nas pokazale tudi potrebe po osemletkah. Po vseh naprednih državah uvidevajo, da bo moral imeti vsakdo desetletno šolsko obveznost. Starši, ki jim ni mar, če njih otrok redno hodi v šolo, se ne zavedajo, da jim stem škodijo.

Ker imajo matere preveč dela, se ustanovljajo skoraj v vseh krajih otroški vrtci. Vrtec da otroku, česar mu mati ne more dati. Katera mati ne bi, bila vesela, ko bi videla svojega štiril ali petletnega sinčka, kako zna peti in pripovedovati kratke zgodbe, ki se jih je naučil v otroškem vrtcu. Otroci se v vrtcu uče lepih iger, vedenja pred ljudmi, si bistrijo um, ne postajajo razposajeni kot na ulici. Vrtci so predvsem stvar ženske organizacije. Te morajo skrbeti, da se ustanovijo vrtci. Zgodilo se je, da so nekatere škofijske matere poslale svoje otroke v otroški vrtec čez blok, ker ga to kraj niso imeli; če

pa so ga ustanovile, niso imeli vrtaric, ki bi prevzele vzgojo otrok. Javili sta se dve dekleti, a vzgojiteljskega tečaja ni bilo. Okrajni odbor ASIZZ ni pomagal in stvar je zaspala. Seveda, prava mati ne bo dala svojega otroka v tuje raznarodovalne roke! Toda one, ki so šibke zavesti niso hotele, da bi se otroci na cesti pokvarili. Zato naj se iz vsake vasi javi kako dekle, ki ljubi poklic vrtarice, v tečaj, ki bo čez zimo v Portorožu. Premalo se jih je dosedaj jašolo kjer si bodo pridobili znanje, ki vilo pri Okrožnem ljudskem odboru jim bo lajšalo delo.

Pionirji iz Hrvojev čitajo Istrski tednik

Istrski književnik

VIKTOR CAR EMIN

Prezidij Narodne skupščine FLRJ je sredi preteklega meseca odlikoval z redom zaslug za narod I. stopnje jugoslovanskega književnika Viktorja Cara Emina. Odlikoval ga je za posebne zasluge, ki si jih je ta istrski rojak in neutrudni borec za koristi svojega naroda pridobil v svojem dolgoletnem in plodonosnem delu. Kajti Viktor Car Emin je prav na začetku tega meseca obhajal svoj 80. rojstni dan. ugoslovanski književniki so mu ob tej priliki poslali iskrene čestitke, poudarjajoč, kako so ponosni na njegova dela, v katerih se odraža življenjske naše Istre in njenih prebivalcev in še zlasti zato, ker so ta dela

v Kopru. Iniciativo naj prevzamejo v roke ženske organizacije na vasi in naj zberejo one, ki jih veseli ta poklic. Saj je zelo lep. Sami si moramo ustvariti kader mladih vrtaric, ki bodo v bodoče prevzele vzgojo naših otrok in bodo povečale število otroških vrtcev, ki so nam tako potrebni.

Se enkrat naj poudarimo, da morajo predvsem starši skrbeti za vzgojo svojih otrok in jih pošiljati redno v šolo kjer si bodo pridobili znanje, ki vilo pri Okrožnem ljudskem odboru jim bo lajšalo delo.

odlikovan ob 80letnici

tesno povezana z osvobodilno borbo jugoslovanskih narodov.

Car Emin se je rodil v kraju blizu Lovrana 1. novembra 1870. leta Njegov oče je bil pomorščak in je večkrat plul v Egipt. Tudi pisateljeva mati je živela več let v Egiptu. Car Emin je v Kopru dovršil učiteljske ter služboval kot učitelj po Istri, dokler ni 1894. leta postal tajnik Ciril-Metodove družbe. Opustil je učiteljevanje in vse svoje sile posvetil na rodni prebudi in književnemu ter kulturnemu delu vse do leta 1918., ko so Italijani zasedli njegovo deželo in onemogočili družbino delo, je ostal tam. Za tem je prebil nekaj let ob obali, na jugoslovanski strani, po sklenjeni rapalski pogodbi pa se je vrnil v Opatijo. Zaradi intenzivnega dela ga Italijani 1930. leta pognali čez mejo. Viktor se je naselil na Sušaku. Po osvoboditvi pa se je zopet vrnil na dom, kjer preživlja svoja stara leta.

Bil je naraven človek, pisal je kot je čutil. Bil je glasnik mladih ljudi, ribičev, mornarjev, pristaniških možakov in kmetov. Njihov je bil in njihov ostane, po njih pa nas vseh.

SNG IZ TRSTA JE GOSTOVALO V KOPRU

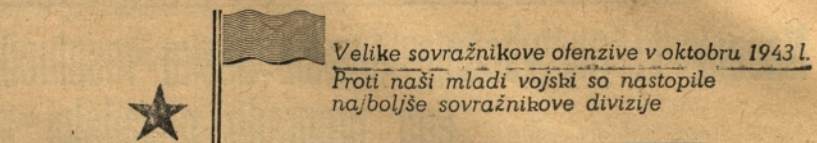
Takih obiskov si želimo čim več

Veliko zanimanje za gledališke predstave, ki ga je pokazalo ob tej priliki koprsko prebivalstvo, in dejstvo, da je mnogo ljudi prišlo do gledaliških vrat, od koder so se morali vrniti, ker so bili že vsi sedeži zasedeni, dokazuje, da so podobne prireditve pri nas preredke.

«Veleizdajalec» je konverzacijska psihološka komedija, katere namen je prikazati vso ideološko revščino slovenske malo-buržoazije v dobi, ko je slovenski narod ječal pod jarmom avstro-ogrske monarhije in ko so se v njem že porajale zdrave sile, ki so se odločno upirale gospodskemu gospodarju.

Vse nastopajoče osebe imajo nekaj značilnih in notranjih potez, v okviru individualnih razlik pa se skriva mnogo skupnih čednosti, ki so lastne tudi današnjim malomeščanom.

Vse dejanje je osredotočeno okrog vprašanja, kdo je ovadil Ivana Tomca, člana nacionalno-revolucionarne podtalne organizacije. Izkazje denuncijanta so igralci tako izrazito upri-

DOGODKI, KI SO SE VRSTILI NA NAŠIH TLEH PO RAZPADU ITALIJE

Kako grenko so morali plačati naši ljudje dobrote, izkazane Koprčanom tedaj, ko so v Kopru gospodarili in imeli prosto roko! Borci so v tesnem odmoru, ki je v pričakovanju nove borbe sledil odbitemu napadu neofašistov — napisali Koprčanom resnično karakteristiko. Z borci na položajih je spregovorilo istrsko ljudstvo, ki je bilo leta in leta zatirano in je imelo na svoji koži še črne zarisane sledove fašističnih bodev. Nekaj starejši tovariš iz Pomjana, ki je v svojem zaklonu skrbo čistil puško, je takole dejal: «Prizanesli smo marksikatero fašistu, ki se bo sedaj pri-

Ustanovni občni zbor zgodovinskega društva

Pre kratkim so se sestali v Portorožu zgodovinarji našega okrožja, da bi preučili položaj in izvolili pripravljalni odbor za ustanovitev zgodovinskega društva za Jugoslovansko cono STO.

V nedeljo 12. novembra ob 9. uri pa bo v Kopru v mali dvorani gledališča Ristori ustanovni občni zbor zgodovinskega društva, katerega namen je zlasti, da raziskuje zgodovinska vprašanja italijanskega in hrvatskega naroda na našem ozemlju. Pripravljalni odbor

NOVE KNJIGE

IN REVIEJE

V založbi komisije za učbenike in skripte na medicinski visoki šoli v Ljubljani sta izšla namreč dva učbenika. To sta Zupančič Andrej:

Uvod v patološko filozofijo človeka in Pintar Ivan:

Kratka zgodovina medicine.

Seliškar Tone Liščki: Izdala mladinska knjiga v zbirki Pionirska knjižica. — To je zbirka devetih črtic, v katerih popisuje autor dogodivščine iz partizanskega življenja, ki so bile kakor koli povezane z nekim zastopnikom živalskega sveta.

Lisica in volk, Narodna pripovedka v predelavi Alekseja Tolstoja.

Gospod in bruška: Po narodni pesmi priredil Mile Klopčič. Ta slikanica je izšla v Cicibanovi knjižnici (založba Mladinska knjiga opremljena s celostanskimi barvnimi ilustracijami in bo našim najmlajšim gotovo v veselje in pouk.

zorili, da so se gledalci, katerih sum je letel na Medveda, ob njihovem nastopu v zadregi spraševali, kdo naj bi vendar bil izdajalec. Na koncu pa se odkrije, da je sleherni član te čedne družine strahopetec, klečeplaznik in zahrbtnjež, ki je sposoben izdajati in izdati lastnega sina, očeta ali brata, le da se obdrži v službi.

Komedija je bila zaradi doživega podajanja zelo pestra in zanimiva. Igralci so popolnoma uspeli izraziti kreftove misli o presojanju tistega sloja, ki se je v najbolj kritičnih dneh zgodovine polasčal vloge rešitelja in tvorca bodočnosti slovenskega naroda.

Naši ljudje pa si morajo poleg zanimanja za kulturne predstave privoiti tudi pravilen odnos do umetnosti v razumevanju globoke vsebine in ocenjevanju izvajanja posameznih igralcev, da bomo za vselej odpravili glasne pripombe in krohotanje, ki moti igralce in kvari predstavo.

Publiko moramo zaradi tega grajati,

služij novim krvnikom in s še povečano slastjo planil na našo imovino in vse uničil in pokončal! Razgovor nadaljuje mož iz Sv. Antona, ki se v njegovi bližini trudi, da bi prižgal cigareto: «Treba bi bilo za vedno izbrisati zloglasno gnezdo gadov, desetletja sejejo po našem nožetlju strupen poplah.»

Tedaj se dvigne mlad borec, ki kratko in odločno podčrta vsebino naše borbe, vsi mladi in stari odpravajo: «Tovariši, fašizem se krha, Hitler je izgubil svojega najboljšega zaveznika, vse svobodoljubne sile na svetu se bore za to, da uničimo fašizem kot sistem. Rdeča armada bo pognala nemške divizije daleč na zapad in jih uničila v njihovem lastnem brlogu. Naš največji prispevek v tej borbi pa bo, če bomo najprej obračunali s fašisti na naših tleh, če bomo tolkli fašiste na vsakem koraku, kajti divizije, ki jih bomo zadrževale pri nas, ne bodo mogle operirati na vzhodni fronti. Vrnili se bomo v Koper in v vsa ostala naša mesta, toda tedaj ne bomo požigali. Dobro vemo, kdo so izdajalci in z njimi bomo obračunavali. Koprsko delovno ljudstvo pa bo spregledalo in z nami korakalo v boljše bodočnost.

V zgodnjih jutranjih urah dne 2. oktobra so onkraj škofijskega hriba nenodoma zaregljale strojnice. Takoj smo vedeli, kaj to pomeni: iz Trsta so prodirali Nemci in naše čete na položajih na Zaveljskem vrhu so jih krstile z ognjem. Streljanje se je stopnjevalo in odmevalo čedalje močnejše in bližje. Razvidno je bilo, da so Nemci razbili našo črto in prodirajo v Istro. Kmalu za tem se je streljanju pridružil hrumenje motornih vozil in na Skofijah smo opazili nepregledno kolono oklopnjakov, ki so se pomikali po glavni cesti proti nam. Jasno je bilo, da ne bi mogli več dolgo držati naših položajev in dan je bil ukaz za umik.

Nacifašisti so se dobro pripravili na ta krvavi pohod. Vrgli so z ofenzivo skoraj najboljše oklopne divizije. Vedeli smo, da bo naše ljudstvo ob tem zločinskem pohodu zelo prizadeto, toda bili smo prepričani, da ne bo klonilo, da ne bo odvrгло orožja, temveč nadaljevalo svojo pot z ramo ob rami bratskih jugoslovanskih narodov do končne zmage.

Kolone so prodirale naprej in naprej. Nemci so si utrdili pot do vsake zakotne vasi. Najmočnejša kolona pa se je pomikala po glavni cesti Trst-Reka. Nemci so hoteli tako odtrgati istrski polotok od svojega zaledja, da bi tako onemogočili z ostalimi močnejšimi oddelki, ki so operirali na drugih predelih Jugoslavije.

Medtem ko so nacifašistični oblegali naše grške in vasi, so se nad Istro pojavili nemški avioni, ki so bruhali iz svojih teles na milijone letakov, s katerimi so pozivali naše ljudstvo na pokorščino novemu gospodarju in ga opominjali, naj odvrže orožje. Poziv je bil izdan v visokodonečem imenu generala Romela, ki je bil poklican iz afriškega bojišča z namenom, da reši položaj na ruski fronti.

Kako smo bili ponosni tedaj, da smo z našim odporom zaustavili najboljše edinice Hitlerjeve vojske in s tem zmanjšali žrtve Rdeče armade, ki je na svojih plečih nosila glavno breme.

Slovenci v Trstu pred 150 leti

Tržaški patricij Cratey Anton (po poreklu Francoz) je izdal leta 1808. knjigo (Perigrafia dell'origine dei nomi imposti alle androne, contrade e piazze di Trieste), v kateri opisuje izvor tržaških ulic ter trgov; na več mestih pa govori o navadah tržaškega prebivalstva in seveda tudi o Slovencih. V njegovih časih je bil Skedenj še vas. Pridne Skedenjke so tedaj slovele po bigah (vrsta kruha), ki so jih pekile za potrebe tržaškega prebivalstva. Cratey pripoveduje, da so imele te bige tak sloves, da so v letih 1756—1764 povabili na Dunaj nekaj marljivih Skedenjk samo zaradi tega, da bi Dunajčane naučile, kako se pripravljati dobra vrsta kruha.

Cratey ugotavlja, da je imela tedaj vsaka vas in vsako večje središče (contrad) v predmestju svojega župana. Naselja, ki so imela slovenske župane, so naslednja: Opčine, Kontovelj, Skedenj, Bani, Bazovica, Padrice, Gropada, Trebče, Lonjer, Sv. Križ, Prosek, Barkovlje, Cadin, Zgornja ter Dolnja Carbola, Vrdela, Kolonja, Rocol, Greta, Zgornja ter Dolnja S. Magdalena, Skorklja ter Rojan. Tu je bilo torej 23 slovenskih županov. Pisec zgoraj navedene knjige poudarja za tem, da je imel župan, nalogo, da vzdržuje red, da čezmanja ljudi z zakonom ter mobilizira delovno silo (rabbottanti). Za njegovo delo mu daje mestna občina koncem leta 12 forintov (str. 206). V tej dobi se je začel Trst že močno krepiti. Delovne sile ni bilo na pretek in se je zaradi tega tudi mestna gospodarka zavedala, da je

potrebno »sodelovanje« z delovnim ljudstvom. Trudila se je, da bi se ljudje v čim večjem številu udeležili mestnih proslav ter svečanosti. Cratey prinaša tu zanimiv opis, ki ga bomo navedli dobesedno: »V takih primerih imajo prebivalci Sv. Križa, Proseka in Kontovela največ težav, toda predsednik mestnega sveta daruje zaradi tega ob vsaki taki priliki ženi udeleženca iz oddaljenih vasi 1 komolec damaska, 3 komolce kranjskega platna, 3 komolce rdečega cedalina ter 1 par škrlatnih volnenih nogavic in povabi te žene skupaj z moškimi na kosilo. Predsednik nudi za tem nekaj pijače vsem ostalim kmetom, ki so se udeležili slavnosti. V čast resnici pa moramo tu poudariti, da so vsi kmetje zelo izvežbani v vojaški taktiki, da imajo tisti iz Skednja zaradi svoje gibčnosti ter prožnosti prednost pred vsemi ostalimi« (str. 209).

V svoji knjigi navaja Cratey številna krajevna imena Trsta, ki so slovenskega izvora. Pripoveduje nadalje, da je stalo tedaj pred tržaško stolno cerkvijo ogromno drevo izredne velikosti ter debeline, ki jo ljudstvo imenuje LIPA ter jo vsi občudujejo« (str. 45). Italijanski šovinistični zgodovinar Kandler je v svojem opisu zgodovine mesta Trsta to lipo enostavno prikril ter trdil, da je tamkaj stala velika »cotogna« (kutnja). Kandler je bil smrten sovražnik Slovencev ter imenoval naš jezik »jezik neumnih gorjanov«, pritem pa pozablja, da so Slovenci naj več doprinesli k graditvi Trsta,

NAŠIM KMETOVALCEM

Nagrade kmetom za nasaditev raznega sadnega drevja

Poverjeništvu za kmetijstvo v Istrskem okrožnem ljudskem odboru je razpisalo nagrado za nasaditev raznega sadnega drevja, oz. za napravo strnjanih nasadov. — Tako bo prejel vsak kmetovalec kmečko-obdelovalna zadruga in kmetijske ekonomije za vsako usajeno trto 5 din, breskev 30 din, češnje 30 din, hruške 30 din, oljko 40 din, mandelj 30 din, in oreh 30 din.

Interesenti morajo izvesti te nasaditve po navodilih svojega krajevnega ljudskega odbora ter so dolžni položiti prijavo do 15. decembra t.l. pri pristojnih ljudskih odborih, kje bodo dobili nadaljna navodila. Poleg nagrade, ki bo dodeljena za vsako usajeno drevo ali trto, bodo dodeljene še naslednje nagrade: 1. 4

Kdaj smo dobili prve mlatilnice

Gotovo se je že kdo vprašal, kdo neki je iznašel mlatilnico. To je bil Janez Sedler iz Amerike, ki je to svojo iznajdbo 1839 leta poslal v tedanjo Avstrijo, da so jo preizkušali na cesarski grajščini v Vosendorf blizu Dunaja. Ker se je obneslo, je bilo že v nekaj letih nato v Avstriji nad 300 takih mlatilnic, čeprav je takrat stala 450 srebrnih goldinarjev, kar je bilo za tiste čase mnogo denarja. To mlatilnico so gonila dva konja ali dva vola. Za delo z njo je bilo potrebno 6 ljudi. Omlatila pa je 17 snopov ozimnega žita v 7-8 minutih, karega pa v 5-6 min. in sicer tako dobro, da se je dobilo 10 delov zrna več kod pri navadnem mlačenju. Z njo so lahko mlatili tudi snopje, ki še ni bilo popolnoma suho, pa tudi zelenjavo detelje in ogrščico, kar je bilo za tedanje pojme že nekaj izrednega. Takrat izhajajoče Bleiweisove «Novice» so to mlatilnico tudi slovenskim kmetom toplo priporočali.

Vkletimo rdeči radič za zimsko solato

Ko nastopi huda zima in sneg pokrije polja, začne primanjkovati za naš organizem neprepetne zelene solate — kaj pa še radičeve — ki je izmed vseh zelenih solat prav gotovo najbogatejša na vitaminih.

V decembru, preden zemlja zmrzne, izkopljemo rdeči radič tako, da čim manj pokvarimo njegove korenine, ki jih nameravamo ukletiti, preštevajo in tako preračunamo, koliko prostora bomo porabili po sledečem navodilu:

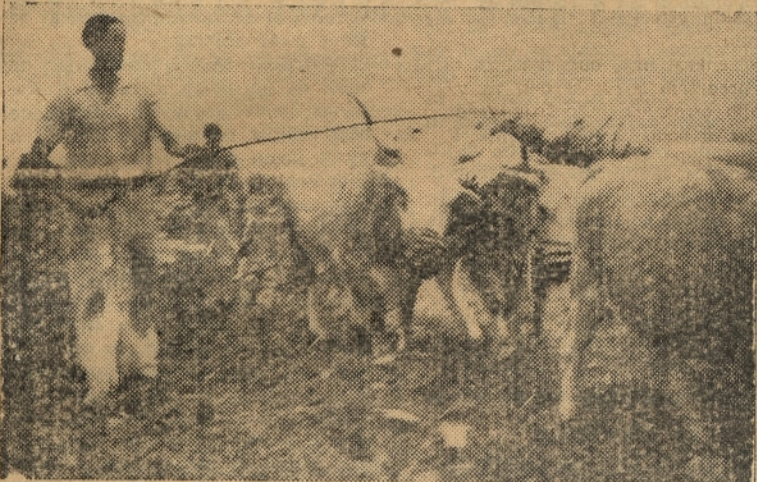
V govejem ali svinjskem hlevu odredimo nekaj kvadratnih metrov razpoložljivega prostora, kamor bomo postavili gnojno gredo. V ta namen uporabimo že vlažen ali konjski gnoj, ki bo topel in masten. Na tleh si naredimo gnojne gredice, 30 do 40 cm

Vinske tropine kot gnojilo

Vinske tropine, pa bodi si žgane ali ne, se skisajo, in sicer tem bolj, čim dlje leže na prostem zraku. Kislina ni nikdar dobra za zemljo in kisle tropine bi zelo polagoma gnile v zemlji, ker bi kislina zelo kvarno vplivala na bakterije, ki imajo nalogo oprestiti dušik in pripraviti ga v sprejemljivo obliko za koreninice rastlin. Zato grešijo tisti kmetovalci, ki podkopljejo, oziroma rabijo tropine kar take za gnojilo. Tropine je potrebno pripraviti.

To dosežemo najhitreje, če tropine pomešamo z gnojem. Najbolje je, če jih razdelimo med gnoj in enakomernih plasteh, potem pa vse skupaj zalivamo z gnojnico. Zelo koristen je tudi domači pepel, s katerim potresemo tropine. Tropinam lahko z uspehom dodamo tudi nekoliko umetnih gnojil, in sicer na 1 stot tropin 4 kg 1-odstotne Tomazeve žlindre in 2 kg 40-odstotne kalijeve soli. Tako pripravljene tropine so izborno gnojilo za trte v vinogradih in za sadno drevje, kjer jih podkoplje pod kroko dreves.

nagrade po 10.000 dinarjev za štiri najboljše strnjene nasade trt ali sadnega drevja, na površini od 1.000 do 3.000 kvadratnih metrov, 2. štiri nagrade po 20.000 din za štiri najboljše strnjene nasade trt ali sadnega drevja na površini od 3.000 do 6.000 kvadratnih metrov, in 3. štiri nagrade po 30.000 din za štiri najboljše strnjene nasade trt ali drevlja na površini nad 6.000 m2.

Izkoristite lepe jesenske dneve in izorajte si zemljo

Kako bomo ravnali s svinjskim mesom, da se nam ne bo pokvarilo

Da ostane svinjsko meso dobro in užitno, ga konzerviramo pri nas navadno tako, da ga osolimo in prekadimo. Soliti je treba meso tako-le: V temen prostor (klet) postavimo primerno posodo (čeber) s pipo blizu dna. Na dno posode pa položimo nekaj deščic, da ne pride meso v dotik z lesom. Da ne zamašimo pipe od

znotraj z mesom, postavimo pred odprtino kak krožnik.

Ko je meso pripravljeno in očiščeno ga položimo na tesno, plast vrh plasti, v posodo. Morebitne praznine med plastmi založimo z manjšimi koščki mesa. Nato zalijemo z vrelo vodo, v kateri naj ostane meso kvečjemu 4 ure. Na ta način dosežemo, da se očisti od mesta preostala kri, vsled katere bi začelo meso gniti, ker se kri naglo razkraja.

Ze istega dne raztopimo v vreli vodi na vsakih 100 kg mesa 8 kg soli, 1 kg sladkorja in 40 g solila. Poleg tega zavremo še foliko vode, da bomo z njo popolnoma prekrili meso v posodi. Raztopino postavimo na hladno, da se popolnoma ohladi. Naslednjega dne, ko smo iz posode iztočili prvo vodo in meso splaknili z drugo, čisto vodo, vlijemo raztopino v vodo tako, da je meso popolnoma pod tekočino. Na vrh mesa položimo lesen pokrov, nanj pa kamenje, da tišči meso pod vodo. Slana voda ostane dobra tri tedne. Treba pa je, da jo vsak dan iztočimo iz posode in potem znova zalijemo meso. Priporočljivo je, da meso v tem času (tri tedne) enkrat zrahljamo in preobrnemo.

Manjše kose pustimo v raztopini 10 do 12 dni, večje pa tri do štiri tedne. Nato vzamemo meso iz raztopine, da se odcedi in posuši, na kar ga dene-mo v dimnik ali shrambo, pripravljeno za prekaševanje, v prekaševalnico. stveni pogoj za trpežnost mesa je pa enakomerno in pravilno sušenje, ne pa množina dima, Razumljivo je, da rabimo za prekaševanje le suha drva. Kdor meni, da je treba prav v ta namen uporabljati sveža drva in mokra, češ, da bo dim bolj gost, se moti. Meso postane v takem dimu ves čas vlažno in se lahko pokvari. Prekadimo pa meso zato, da se dobro osuši, kajti le suho meso ostane dolgo časa zdravo in okusno. Dobro je, da prekašeno meso približno aprila meseca, ko se pričnejo toplejši dnevi, zavijemo v svež časopisni papir in ga vložimo v kako posodo med pepel. Tako shranjeno meso se čez poletje dobro ohrani.

Jabolka lahko lupimo kakor kuhan krompir, če jih namočimo eno minuto v vreli vodi. Enako ravnamo s slivami.

Kako najdeš jajce v skritih gnez-dih? Kokoš, ki nese jajca na skritem prostoru, ujemi in če otiplješ pri njej jajce, jo natri na tistem delu črevesa nekoliko s soljo; tekla bo hitro na skrito mesto.

Hlevski gnoj in zemlja

Hlevski gnoj se v različnih zemljah različno dolgo razkraja. V zemlji nastaja humus, ki napravi zemljo godno. t. j., spravi zemljo v dobro fizikalno stanje. Zemlja postane a-hlejša in sposobna za zadrževanje večje količine vlage. Posledica dobre-ga fizikalnega stanja v zemlji je večja dejavnost koristnih bakterij, ki so važen cinitelj, pridobivanja rastlin-ske hrane.

Zelimo torej, da nam hlevski gnoj zaleže v zemlji dolgo.

Ker se hlevski gnoj razkraja v lahkih zemljah (peščene ilovice, ilovasti peski in gruščnata zemlja) zelo hitro, uredimo gnojenje z hlevskim gnojem tako, da gnojimo večkrat, a z manjšimi količinami. Glede na dejstvo, da nam hlevskega gnoja v našem poljedelstvu na splošno še primanjkuje, je torej zelo koristno, da se držimo zgornjega načela in gnojimo po malem vsem kulturom, katerim kolobar dopušča gnojenje s hlevskim gnojem. Pri obilici hlevskega gnoja pa že tako gnojimo s hlevskim gnojem vsem kulturam, ki zahtevajo hlevski gnoj.

V takih zemljah se hlevski gnoj razkraja počasi. Dobro je vedeti hitrost razpadanja hlevskega gnoja od posameznih vrst živali. Goveji in svinjski gnoj prištevamo med hladni gnoj ki se v zemlji rakrajata znatno počasneje od konjskega in ovčjega, ki jih imenujemo tudi topli gnoj.

Večja, predvsem zadržna in držav-na gospodarstva lahko to spoznanje izkoristimo na ta način, da imajo posebno gnojilšče za vsako vrsto živali. V tem primeru uporabljajo goveje in svinjski gnoj pretežno na lažjih in konjski in ovčji gnoj pretežno na težkih zemljah.

Hlevski gnoj in kulture

Vprašanje gnojenja s hlevskim gno-jem posameznim kulturam je mogoče rešiti le z uvažanjem kolobarja v naše poljedelstvo. Odvisno od tainih razmer bo število kultur, ki bodo gnojene s hlevskim gnojem, večje ali manjše. Na tem mestu naj opozorimo le na važnost, da na večjem kme-tijskem obratu, na katerem imamo

znatno proizvodnjo vrtnin, uporabi-mo za vrtno zemljo predvsem vrtni gnoj.

Velike izgube na vrednosti hlevske-ga gnoja lahko nastanejo, če pustimo gnoj na rahlih kupih na njivah, a vremenske razmere onemogočijo ta-kojšnje podorjanje. V teh primerih se izplača gnojne kupe na njivah ura-vnati stlačiti in pokriti z 20 cm de-belim slojem zemlje.

Umetna gnojila

Na tem mestu naj se dotaknemo le dveh strani, katere je treba imeti ved-no pred očmi.

Ceprav za enkrat še ne moremo izbirati, katera umetna gnojila bodo u-porabili, vendar pa moramo izkori-stiti vsako možnost in gnojiti iste zemlje z različnimi gnojili. Ni dobro uporabljati isto umetno gnojilo iz-le-ta v leto. Pri takem gnojenju se ze-lo rada pojavi posebnost na zemljah, katerim primanjkuje humusa, tako imenovana izčrpanost zemlje in pri-delki padajo na nizko stopnjo, kljub izdatnemu gnojenju. Jasno je, da bo uvedba kolobarja in razširjena pro-izvodnja različnih umetnih gnojil ta-ko enostavno gnojenje odpravila.

Raziskave znanstvenega zavoda so dokazale da je potrebno dodajati vsa umetna gnojila, ki so sedaj na raz-polago (razen apnenih gnojil, kost-ne moke in apnenega dušika) v de-ljenih obrokih. V nasprotnem je uč-i-nek umetnih gnojil mnogo manjši ra-di prehoda hranilnih snovi v rastli-nam manj dostopne oblike in zaradi izpiranja. Gnojenje v obrokih s so-litri je že v navadi, tako gnojenje je potrebno uvesti tudi s superfosfatom in kaljevo soljo.

Pri jesenski setvi ozimnih žit bomo torej dali v zemljo le eno tretjino ali pa polovico doze superfosfata in ka-ljeve soli, to je 100 ali 150 kg su-perfosfata ali 125 kg kaljeve soli na hektar. To količino fosforne ali ka-ljeve hrane bodo zadostovale, da se kulture dobro ukoreninejo odpor-no proti mrazu. Ostali del umetnih gno-jil, ki bo učinkoval pri nadaljnem razvoju pri cvetenju, tvorbi in zo-renju zrna, pa bomo dali v zemljo spomladi.

O teži in dolžini zdravih otrok

Prve 4 dni po porodu shujša dojen-ček za približno eno štirinajstino po-rodne teže, ki jo zopet dobi v osmem dnevu starosti.

Otroci moškega spola so navadno malo težji od otrok ženskega spola, kar bomo pri naslednji razpodelitvi upoštevali.

Starost	dečki		deklice	
	dolžina	teža	dolžina	teža
	cm	kg	cm	kg
1 dan	50	3.40	49	3.24
1 mesec	54	4.40	53	4.10
2 meseca	57	5.30	56	4.80
3 mesece	60	6.20	59	5.70
4 mesece	62	6.80	61	6.30
5 mesecev	64	7.30	63	6.90
6 mesecev	66	7.90	65	7.40
7 mesecev	68	8.50	67	7.80
8 mesecev	70	8.90	69	8.20
9 mesecev	71	9.20	70	8.50
10 mesecev	72	9.50	71	8.80
11 mesecev	74	9.90	73	9.40
1 leto	75	10.20	74	9.70
1 leto in pol	80	11.45	79	10.95
2 leti	85	12.70	84	12.20
2 leti in pol	89	13.70	88	13.20
3 leta	93	14.70	92	14.20
4 leta	99	16.15	98	15.70
5 let	104	18.—	103	17.—
6 let	109	20.50	107	19.—
7 let	115	23.—	107	19.—
8 let	120	25.—	118	23.—
9 let	125	27.50	123	25.—
10 let	130	30.—	128	27.—
11 let	135	32.50	133	29.—

Te številke smo navedli v približno orientacijo, ne pa, da bi sedaj morali misliti, da mora otrok prav do deka-grama toliko tehtati.

Na splošno je dobro, če si zapomni-mo še to: v petem mesecu starosti mora imeti otrok približno dvakratno

porodno težo, v dvanajstem mesecu pa trikratno. Zraste pa četrk mesečno v prvem letu za dva centimetra.

O dvojčkih

Na približno 80—90 porodov pridejo dvojčki. Po navadi tam, kjer je to že v rodu. Redkejši so trojčki, ki nastanejo iz enega samega oplojenega jaj-čeca. Lahko pa so tudi dvojajčni: to so tisti, ki nastanejo iz dveh jajčec.

Dvojčke lahko ugotovimo že pred porodom. Taka porodnica mora vedno roditi v bolnici, ker je pri takem porodu možnih več komplikacij.

Dr. Hladnik Polde.

Koliko kalorij potrebuje delovni človek dnevno

Zavisi od poklica, ki ga opravlja-mo. V orientacijo navajamo nekaj števil:

1. Poklic, pri katerem človek veči-noma sedi in pa fizično zelo malo dela, 2200 do 2400 kalorij. Tak poklic je n. pr.: uradnik ali podobna admi-nistrativna moč itd.

2. Poklic, pri katerem sedimo, pa tudi fizično veliko delamo: 2600 do 2800 kalorij, n. pr.: krojač, mehanik, učitelj itd.

3. Poklic, ki zahteva srednje inten-zivno fizično delo: 3000 kalorij, kot n. pr.: čevljar, knjigovez, pismonoša i. t. d.

4. Težje fizično delo zahteva 3400 do 3600 kalorij, kot n. pr.: pleskar, mi-zar itd.

5. Težaki, kot so n. pr.: kovač, zi-dar, poljedelski delavec, nobač itd., pa morajo prejeti najmanj 4000 kalorij dnevno.

Z · A · V · S · A · K · O · G · A · R · N · E · K · A · J

V A Š K E * H U M O R E S K E

Še nekaj o Pesjancu

V »Zlati vasi« so se moške pred leti menili med popivanjem, ko so bili že pijani, kje ima vrag zlato skrito. Poslušal jih je tudi stari Pesjanec, ki je znal s svojimi blagoslovljenimi oljčnimi špicami pokazati, kje zaklad leži. Ko so o tem končali svoj nemurni pogovor je hotel, da gresta z njim ravno o polnoči na pokopališče dva moža, kjer jima bo vrag s pomočjo špic, dal zlato. Javila sta se Frenc in Vane ter se domenila, da bosta z njim čakala pri pokopališki kapeli hudiča. Med tem, ko se je Pesjanec, nič hučega sluteč, pripravljajal na pogovor s hudičem, so se možje v gostilni menili, kako bi ga prestrašili. Pripravili so tri sveče, vžigalice in bele rjuhe, v katere se bodo oblekli. Nato so šli še pred Pesjancem na pokopališče, se preoblekli in zlezli na ciprese vsak s svojo svečo in vžigalicami. Takoj za njimi je priromal Pesjanec z banjko, v katero bi imel spraviti zlato. Šel je v kapelo in tam čakal do polnoči.

O polnoči je stopil iz kapele, vzel špice in zaklical: »Vrag, prikaži se! Mi smo tvoji, če nam daš zlato!« Med tem časom pa so se na cipresah pripravljali. Vodja trojice je ukazal, naj prižgejo sveče. Prvi je prižgal neki Meto, ker pa ni mogel prižgati samo z eno roko, je opustil objem s cipreso in skušal prižgati z obema rokama. Toda bil je star in neokretn, spodrsnil je po deblu, da je obleka zavržala, pa je od jeze zaklel: »Jebemmu sunce, raztrgal mi je obleko!«

Ko je Pesjanec to slišal, je ostal kot vkopan in zaklical: »Mate božja, pomagaj me!« Če bi ga ta takrat čula, mu ne bi mogla pomagati, ker je tako hitro dvignil noge in namazal pete.

Čitala je osodo drugim, a o svoji je premišljevala v zaporu

V neki zakotni pariški ulici je v tajinstveno zatemnjeni sobi gospa Romana pogledala v stekleno kroglo in prečitala usodo stranke, ki je prišla k njej, da bi zvedela, kakšna bo njena prihodnost. Gospa Romana govori tako: Cuvajte se, draga gospa, ne hodite domov, vsaj pol ure še ne, ker boste sicer v veliki nevarnosti. Zvezde vam svetujejo, da greste najprej na sprehod. Zena je prerokovanje vedeževalke vzela za resno, a ko se je čez pol ure vrnila domov, v svojem stanovanju ni več našla svojih prihrankov v vrednosti 50.000 dinarjev v frankih. Na policiji je bilo dognano, da je žrtev nekež zaupala vedeževalki, da skriva svoje prihranke v votli nogi svoje mize. Gospa Romana zato zdaj v zaporu razmišlja — o svoji usodi.

Potrpežljiv

Na obali pri Semedeli nekdo že dalj časa lovi ribe. Pridem mimo in vprašam:

»Torej kako je prijatelj, je tu sploh kaj rib?«

»Tega še ne vem, tukaj lovim šele prvi teden?«

Kako merimo razdaljo do zvezd

Razdalje do zvezd merimo s sončnimi dnevi in ne s kilometri in pravimo, da je razdalja do zvezd dolga toliko in toliko sončnih let ter dni. Če vemo na primer, da je razdalja do neke zvezde 5 sončnih let, bomo zračnali tudi razdaljo v kilometrih, če se pozanimamo, kakšno pot napravi svetloba v eni sekundi. Svetlobno oddaljenost pa merijo na sončnih observatorijih s posebnimi astronomskimi aparati. Znano je, da prehodi svetloba v eni sekundi 330.000 km dolgo pot. Torej zamislimo si potem, kako so oddaljene od nas zvezde in druga nebesna telesa!

da je bil v par trenutkih že v gostilni brez špic. Oni na pokopališču so se zelo smejali, ker jim je trik uspel.

Ljudje naj presodijo, če je to resnično! Gotovo vsaj trideset procentov, ostalo je vzeto iz drugih njegovih prigod.

Kako je Pjero Carut iskal prijatelje

Mislimo, da je bil Pjero Carut iz Grintovca doma, toda to ni gotovo, kakor ni gotovo vse, kar bom povedal, ker so meni to drugi povedali, tistim drugim so najbrž prvi; zelo verjetno pa je iz jajca nastala kokoš v eni noči.

Bilo je ob času trgatve in Pjero Carut je že napolnil svojo lepo lodrigo vina. Sklenil je, da ga ne bo prodal, temveč spil. Cutil pa je, da sam ne bo mogel spiti okoli 5 hektolitrov vina, zato je iskal prijatelje, ki

bi mu pomagali pri važnem in »trudapolnem« pitju. Nekega dne, ko so bili moške zbrani pred njegovo hišo, je stopil v klet, da bi prinesel za tovariše. Najprej je pogledal okoli, če ga kdo ne gleda, nato pa vzel cep z lodrice in jo mahnil ven. Vino pa je teklo na tla. Moške so čuli, da se nekaj poliva, toda niso ukrenili ničesar, ampak so ga vprašali, kje ima vino. Poslal jih je v klet, da si ga sami vzamejo. Moške so res šli in začudeno pogledali, kaj je prej Carut napravil. Hitro so sod zamažili in se ga zraven napili, nato šli ven in ga vprašali: »Zakaj ste, Pjero, pustili odprt sod?« Mirno jim je odgovoril: »Zato, da izvem, kdo je moj pravi prijatelj!« Oni so se začudeno spogledali, ker niso vsaka razumeli, zato je Pjero še dodal: »Ugotovil sem po tem, kdo je šel zapret sod!«

Tako je Carut popil nad 100 litrov vina, da bi s tem našel prijatelje, ki pa so bili prijatelji le pri pižaci.

Loučar z Nogalco

Ive: Dreja! Kaj je tuj šklop še zmerom razdrt?

Dreja: Ne, manka me samo an kos kane, ma je vsanaku dubri! Streljam samo z eno kano.

Ive: Kaku pa se zgebu uno drugo? Dreja: Eh, kaj na znaš? Mačko sen tu ubet. Sem praveč nabasu eno, ku sen ustrlou, me je ena kana zafučkala ukule ušeš in se zatukla u zjd.

Ive: Kaj boš pa zdaj naredu?

Dreja: Ja, ko ustrli, ustrli? Ku ne pa po stare navade me zajec zbeži!

Za SELVEG

V Kopru na SELVEG-u je najbrže precej slepcev. Na nekaterih mestih v Kopru gori električna luč ob vseh urah! Ali ne bi bilo dobro, da bi se ljudje pri SELVEG-u malce potrudili?

Iz Pirana

Da so v Piranu prodajalci kavalirski smo vedeli, toda to, da se v tamkajšnji ribarnici dobijo lepe ribe za metrolire, tega pa nismo vedeli. Slišali smo tudi, da dobivajo prijatelji pod roko nekaj blaga ob vsaki uri. Prav tako delajo »kavallirji« v prodajalnah sadja in zelenjave!

Za nekoga na sindikatih

Radi bi vedeli, kaj delajo sindikati v Portorožu, kako skrbijo za dvo-mesečno tekmovanje in drugo?

V hotelu »Palace« v Portorožu dela okoli 60 delavcev, ki prosijo za sprejem v sindikate. Ali ni čudno? V sindikatih ne vedo o tem ničesar!

Z A N A Š E P I O N I R J E

Pionirji iz Babičev so pobirali oljke

Cela kolona jih je bila. Na čelu jim je bil učitelj tov. Vinko. Zdaj so zastajali in spet tekli ter prehitevali učitelja. Ko so šli mimo nas, smo jih radovedno vprašali, kam da gredo, toda svoje skrivnosti nam niso hoteli povedati. V rokah so nosili nekaj kosaric in se moško držali, ko so bili še v vasi. Pod vasjo so zavili po stranpotih na vrh Ravan, kakor mu v Babičih pravijo. Tam so se pionirji in tudi učitelj z njimi zgubili, ali bolje rečeno, skrili v gozd pod košata oljčna drevesa.

Kaj boste rekli, vsi ostali pionirji, ki niste v nedeljo ob tako lepem sončnem dnevu nič delali? Povedali so nam, da so šli pionirji iz Babičev s tistimi kosarimi pobirati oljke. Prav gotovo boste ljubosumni, ker so se oni na to prej spomnili kakor vi. Pionirji iz Babičev so pobirali oljke, ki jih je veter otresel z dreves na posestvu Kmečke delovne zadruga Babiči. Tako bi lahko tudi vi pomagali vaši zadrugi ali pa drugim kmetom, ki imajo mnogo oljk in jih sami ne utegnejo pobirati.

Okrog pol 12. ure so se naši pionirji vračali veseli in razigrani. Kaj ne, da je tako? Prav gotovo ste bili tudi lačni, ker sta vas delo in sveži zrak prevzela. — Sedaj niso več tajili, kje so bili in kaj so delali. Iz vseh ust je prihajal glas, da so nabrali 81 kg oljk. Ponosno so dejali, da jih je nabral vsak po 8 kg. Bili so ponosni, da so pobirali oljke in da so jih toliko nabrali. Pa niso nabrali vsak po 8 kg, ker jih je delalo nekaj več kakor 10, toda vsak po 6 kg jih je res nabral.

Dragi pionirji! Zelo smo veseli ko pišemo o vas in o vašem delu. Ob

prvi priliki vas bomo tudi slikali ter sliko priobčili v našem listu. Pohitite z delom in bodite pridni, za vzgled naj vam bodo pionirji iz Babičev!

Rešitve

RESITEV KRIZANKE

Vodoravno: 1. laško; 5. Cile; 6. Bo; 8. esi; 9. Ren; 10. la; 11. DID; 12. kos; 14. lok; 15. ta; 16. tik; 17. sol; 18. uš; 19. Soča; 20. putka.

Navpično: 1. lisa; 2. ali; 3. še; 4. obed; 5. čoln; 7. on; 9. ris; 11. dok; 12. kok; 13. šala; 15. toča; 16. tu; 17. rok; 19. ST.

RESITEV NALOGE

Mati ima 30 let, sin pa pet; čez pet let jih bo imel sin 10, a mati 35; takrat bo mati 3 in pol krat starejša od sina.

RESITEV UGANK

1. Kompas ali busola; 2. zarja; 3. zato, ker ne more skozenj; 4. peč. 1. senca; 2. mesec; 3. tema; 4. v mesecu februarju; 5. sonce.

KDO JE KAJ UGANIL

Za pravilno rešitev križanke je bil izzreban za nagrado Kaligarič Renato, Cetare, štev. 27.

Nalogo pa je rešil Bizjak Marij iz Dekanov, štev. 157.

Na sitna vprašanja pa je najbolje odgovoril Silvo Furlan iz nizje gimnazije v Portorožu. Uganke je rešil Turk Karlo iz Postojne.

Sporočamo vsem reševalcem, da bodo tudi zaostale nagrade, prispele v najkrajšem času.

Anka Bepo eno Miljo so sa srečale

Bepo: Co, Miljo-

Miljo: Kuaja vorka madolfa!

Bepo: Ma koj ta puor te nase odbornike. Samo da ke nistem šaldov vso staro števro; pa mi niso pršle in pinjorole muj dičan vinič, kur da bu-je ble žaplole vni.

Miljo: Ben prav suo sturile, kaj sa hvo-leš zmeron, da ki jimaš padaset toltro vina, ki ga nimaš nanka kuar-nar-šempjo!

Bepo: Kaj! vrah ma vzame ku ga ni-man anka kuarnar eno pet, na.

Miljo: Ma muče, muče pantalon, kè se jemu trkaj gruzja!

Bepo: Brižan! Ma ti manjžanjac na znaš, da jas jiman njiva od Kašta-buona du Sačula, ben v Kaštabuone sem raditov od moja Andjulina in pusot jiman skoraj trta.

Miljo: Ben ma jimaš juo, ma za kuar-nuar eno pet toltro vina je trba jemet an lep kuep gruzja znaš? In ku beš biv jemu trkaj ves biv pršuo jeskat muj mužen za samlet.

Bepo: Mana ma puor, da taba ti ja vač žav, ki nisen pršo iskat tuj muolen. Ma kaj verjaš, da sem mu-njan, ti dojat vino za samlet una šire grozdica; jas sen ruajši spud-vihav gor ali hito dol brgueša, zma-stuo eno muj Delmič pa ja točo.

Miljo: Bepo! Ti pansaš prav zabuga-tet, ma nabuš na, parki jimaš anka ti ano kovado vtruk. Sa jas ki ni-man vbanega, na pansuon za buga-tijo, pa ti žihar pansaj ša trkaj manj.

Bepo: Ma kuoj verjaš res jih jiman anih pet-šes ma lej: jas in Delmič smuo zmeron ali v piranjskih boš-ke ali pu farnedo, Andjila ja sko-raj zmeron u Trste in ben parnasa ali riže in košno liro — zmeron ne-kaj parnase, Ružince dela u fabrke u Jizle, Marijca kaj zblagon in mo-ja Andjulina kaj ucara in pušalja za name, znaš da za to tičič sa na udmaknimo ni jas ni ubaden in ben, kaj mi je vrah? Kapitla jiman in ben...

Miljo: Ben jeaja Bepo fenja ka; sa huales san saba, čaki naj ta puhua-ljo druge in homu rajši utojo kon-vo strapat kašan čap ah!

Bepo: E na! ki znaš da moja Andjuli-na ma anka spalčala; proše, praše Nina Ulniča in Fabjona Bigarča ka-ku so mogle kadet ambuot, ki smo začele nekaj da čamo trgat klóbasa, ma ti jas poven, da so kadele in mana so spalčale moja Andjulina in muj Delmič.

Miljo: Ben naš kaj Bepo; parnase te mo-jo damo bomo pile te kaj ta par. Moja žano, voňa jas znán da na bo rakla neč.

Bepo: Miljo ben pestmo ča, bomo ben an druge dan. Ošča čamo sa napet in polja bon šu anka jas na zasta-nek poslušat kaj pravjo une s Ko-pra.

Miljo: Bepo anka jas verjan da be bulša da beš pršo anka ti kašan but na zastanek anci da beš pršo več pugosten in na, da beš šu samo ka-dar se napijaš, ma da beš šu sincjer, ki te be več tornalo kont. Ti Bepo ku boš šu taku napret boš mal viši ud vseh nas znaš in ja bulša da sa pupraveš ki ku na ljutska ublast ni nušaden od nas ta na buomo put-pirale.

Bepo: Ben, ben Miljo homo, homo sa-gret našin Zanan noge, ki za ča bet ena doba. Ben lahkuu.

Miljo: Lahkuu Bepo in kur ti sen reku držesa anomalno več uregole.

Kranunčič.

KOREJSKA

Po napevu narodne pesmi »Barčica po morju plava«

Na Koreji vojna vihra , Krepko sem ter tja divja. Prej se Moskva je smejala Zdaj se Washington hahlja, En mal' nazaj, en mal' naprej, Dokler je Korejcev kej...

Zivjo mir! prepeva puška, Zivjo mir! basira top. Naj živijo vsi Korejci, Ki so legli v hladni grobi! En mal, nazaj, en mal' naprej, Dokler je Korejcev kej...

Zmislom se, Evropejci, Ki smo svez modrosti kos: Spegajmo se nad Korejci! Tudi nam se kuha — »zos!« En mal' nazaj, en mal' naprej, Dokler je Korejcev kej...

Po »Ljudskem tedniku«

Važna skrb

Otroci so bili prvič v šoli, ko jih je učitelj popisal in spraševal, če ima še kdo kaj povedati. V zadnji klopi dvigne paglavček roko in pravi: »To-variš učitelj, kdaj se bodo spet pri-čele počitnice?«

Za kratek čas in bistre glave

Križanka

Vodoravno: 1. šiviljska potreščina; 4. gora na Primorskem; 6. nujna življenjska potreščina; 8. ura v ital.; 9. del voza; 10. italijanska

1	2	3	4	5
6		7		
		8		
		9		10
11				12
13				14
15				16
17				18
19				20
21				22
23				24
25				26
27				28

reka (ton); 12. predlog; 14. pritrdilnica; 16. jugoslovanski šahovski mojster; 17. indija-Turkestan; 18. osa — sredi-na in konec; 19. igralna karta; 21.

predlogi; 22. moško ime; 24. oporišče, naslon; 26. časovna enota; 27. arhitekt (kr.).

Navpično: 2. veznik; 3. pražil-valske zajedalec; 4. drugačen izraz za rudarja; 5. božanstvo; 11. čnomorsko pristanišče; 12. kroji, sredina in ko-nec; 13. jeza; 15. naplačilo; 20. vrsta ribe; 21. obsedena; 23. predlog; 24. zlato v prahu; 25. glej; 7. navpično.

NALOGE

Koliko bi držal sod, če bi bil valja-ste oblike, in koliko njegova površina, če je širok 16 dve tretjini metra in dolg 27 dve tretjini metra?

Kolik je premer žage, ki ima površino 38 dm² in 46,5 cm²?

Koliko metrov globine dosega led na severnem polu in zakaj?

Kaj veste o Nikolaju Tesli? Kaj je bil ta človek, kje se je rodil in kje je umrl?

Uredništvo in uprava »Istrskega ted-nika« v Kopru — Odgovorni urednik: Srečko Vilhar — Tiskala tiskarna »Jadrana« v Kopru.